

Závěrečná zpráva

o vybraných komunitních aktivitách projektu
(Po)známe se? Participativní komunitní rozvoj

fond
pro NNO

NROS
Nadace rozvoje občanské společnosti

 nadace
partnerství
| LIDÉ A PŘÍRODA

 ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
**eea
grants**

zahradá ops

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci EHP fondů. www.fondnno.cz a www.eeagrants.cz

Obsah

Součástí závěrečné zprávy je i čtvrtá průběžná zpráva o vybraných komunitních aktivitách

Úvod Pavla Burgos Tejrovská, předsedkyně spolku Anthropictures	3
Shrnutí z průběhu projektových aktivit v lokalitách Kyje, Jahodnice, Hostavice Lukáš Hanus, hlavní komunitní koordinátor	5
Hloubětín – Lehovec – Aloisov – Hutě Barbora Bírová, komunitní koordinátorka	12
Černý Most Michal Lehečka, komunitní koordinátor	20

Úvod

Pavla Burgos Tejrovská předsedkyně spolku Anthropictures

Projekt *(Po)známe se? Participativní komunitní rozvoj* měl jako hlavní cíl podporu komunitního života v jednotlivých mikroregionech městské části Prahy 14. Ke komunitnímu prostředí bylo v projektu přístupováno metodou tzv. komunitní koordinace. Tato metoda využívá soustavu sociálněvědních nástrojů, které slouží v první řadě k monitorování komunitního prostředí – jedná se především o pozorování a různé typy rozhovorů. Hlavním cílem je poznat a pochopit komunitní prostředí a jeho aktéry, jednoduše řečeno poznat každodennost v daných mikroregionech. Každý mikroregion Prahy 14 je specifický a jeho komunitní prostředí se liší, ať už například v sociálním zázemí, vztahem k veřejnému prostoru či komunitních činnostech a jejich formách. Na monitorování pak postupně – na základě znalosti a pochopení lokálních specifík – navazují další aktivity, které již přímo cílí na participaci místních a podporu jednotlivých komunitních aktivit. Tým komunitních koordinátorů (dále TKK) pomáhá s mediací, komunikací a obecně rozšiřováním spolupráce mezi místními obyvateli, neziskovými organizacemi a institucemi. Během této práce TKK využívá nejen klasické participativní metody, jako jsou swot analýzy či mentální mapy, ale uplatňují i přístupy kreativní (participativní výstava realizovaná metodou Photovoice¹ – „Čer-

nobílý Most?“) a inovativní (komunitní skupiny či Síť lokálního partnerství).

Princip komunitních skupin (rad) vychází z tzv. community boards – tedy snahy dynamicky ovlivňovat stav správy věcí veřejných přímo obyvateli i mimo období voleb. Tato metoda byla využívána jako nadstavba pro monitorování komunitního prostředí. Každá z komunitních skupin je zaměřena na obyvatele konkrétní lokality, nebo oblasti, a pracuje s tamními tématy (viz například shrnující zprávy pro komunitní skupiny pro oblast Hloubětín a Lehovec, nebo pro oblast ulic Vybíralova, Bryksova, Kpt. Stránského atd.). Setkávání těchto skupin slouží především k řešení problémů, získávání podnětů a ke vzájemné diskusi. Skupina má smysl zejména tehdy, kdy se řeší v dané oblasti projekt, který má možnost zapojit obyvatele do participačních procesů (například Vybíralka 25, komunitní centrum H55, centrum Kardašovská). Probírané problémy a podněty jsou komunikovány se zástupci příslušných odborů na radnici. V každé z oblastí, kde komunitní skupiny probíhají, je zkontaktován lídr/ambasador, se kterým pravidelně komunikuje zodpovědný zástupce ze strany úřadu. Přímým kontaktem mezi zástupci z komunitního prostředí a zástupcem z úřadu je zajištěna udržitelnost této formy aktivity i po skončení projektu. Udržitelnost

často závisí na tom, jaké plány a možnosti má v rámci kulturního a územního rozvoje té které lokality místní samospráva. Setkávání tohoto charakteru je i přes to důležité zejména v těch oblastech, kde chybí zázemí pro spolkovou nebo sousedskou činnost. V rámci projektu se skupiny setkávaly v intervalu čtvrt roku.

Dalším novým nástrojem je tzv. *Síť lokálního partnerství*. Jde o platformu propojující lokality městské části, zdejší obyvatele, organizace, vzdělávací a volnočasové instituce a malopodnikatele. Jinými slovy, platforma má podobný smysl jako komunitní skupiny, do participace jsou ale navíc cíleně zvány a zapojovány organizace všeho druhu, které v daném místě/lokalitě působí. Síť a její setkávání není realizováno po jednotlivých oblastech, ale pro celou městskou část Prahy 14. Slouží tedy především jako nástroj vzájemného informování mezi čtvrtěmi a rozvíjení propojujících témat (například místní rozvoj a každodennost, dobrovolnictví atd.)

Posledním z nově využívaných nástrojů je internetová aplikace *Lepší Místo*, jež zachycuje aktualizaci stavu komunitního prostředí ve zkoumaných lokalitách. Více o této aplikaci a možnostech jejího využití naleznete na webu www.lepsimisto.cz.

Pokud bychom měli v krátkosti shrnout aktivity projektu, pak šlo po celý rok především o uplatnění meto-

dy komunitního mapování a koordinace. Tyto činnosti vedly k vyřešení mnoha aktuálních problémů monitorovaných lokalit. Uspořádali jsme 15 setkání komunitních skupin (v šesti lokalitách dvě komunitní skupiny, ve třech z důvodu nemoci pracovníka pouze první kolo komunitních skupin). Každá komunitní skupina měla jiný průběh, jiná témata, jiné možnosti řešení. Bližší informace naleznete v aktualizaci komunitního monitoringu a ve shrnutí jednotlivých setkání komunitních rad. Dále se konala dvě setkání Sítě lokálního partnerství. Setkání byla jak týmem komunitních koordinátorů, tak i účastníky hodnocena jako úspěšná a zúčastnilo se jich přes tři desítky lokálních subjektů. Podrobné informace o průběhu setkání naleznete v textové analýze obou setkání. V neposlední řadě jsme také zanesli stovky bodů (prostorových informací) do aplikace Lepší místo (www.lepsimisto.cz). Díky aktivitě místních se velmi hezky podařilo uspořádání participativní výstavy s vernisáží (říjen 2015), jež sklídilo kladnou odezvu. Na základě výše zmíněných aktivit se dařilo průběžně získávat zpětnou vazbu od místních aktérů i zástupců institucí a lokálních organizací. Důležitou součástí naší práce byla podpora a animace kulturních akcí. Během roku se tak dařila spolupráce na produkci a rozvoji mnoha aktivit (viz monitorovací zpráva). Úspěšní jsme byli také v rozvojové práci na lokálních projektech, které koncepcí a záměrem přesahují Prahu 14 (Sousedské slavnosti Zažít město jinak, Vybíralka 25 – s Institutem plánování a rozvoje hl. m. Prahy). Mimo monitoring jsme se zaměřili i na konzultační činnost pro místní instituce a organizace napříč Prahou 14 a především zapojování obyvatel do jejich činností. Jako velmi po-

třebné se ukázalo řešení počínajících místních konfliktů, tlumočení zájmů a hlasů skupin, které jsou ohroženy sociální marginalizací i řešení drobných problémů týkajících se veřejných prostranství.

Toto vše se v naší práci dařilo, nicméně je zde na místě zmínit i momenty, které v naší práci byly složité a komplikovaly úspěšnost ostatních aktivit. Šlo především o dlouhodobý nesoulad v přístupu mezi místní samosprávou a komunitními koordinátory, který paralyzoval některé složky projektu. Také občanská participace na bázi komunitních skupin se ukázala být velmi problematickou, neboť mnoho potíží místní samospráva nemá prostor řešit – zejména kvůli problematice vlastnictví pozemků a majetku. V tomto ohledu jsme pak často figurovali jako tlumočníci toho, co lze a nelze, což z hlediska osvěty fungování místní samosprávy bylo radnici nakonec spíše k užitku. Kořenů této problematiky je více a jsou blíže popsány v kapitolách jednotlivých koordinátorů, a to jak v závěrečné zprávě, tak v aktualizaci komunitního monitoringu. V každé lokalitě se tato situace vyvíjela jinak, právě proto jsme se rozhodli jen pro krátké obecné shrnutí. Tento stav ukazuje, že terénní práce komunitního koordinátora je velmi individuální, tudíž v každé lokalitě byla zkoumána trochu jiná témata na základě toho, co nám ten který terén odhalil. Jako užitečná se – hlavně v případech týkajících se sociálně problematického prostředí – spíše než spolupráce s radnicí (která na řešení typu „tady a teď“ nemá prostředky, kapacity ani odbornost), ukázala kooperace s místními neziskovými organizacemi.

Ne zcela úspěšné bylo také využití aplikace Lepší místo, a to především proto, že zatím nenašlo mezi místními

aktivní přispěvatele. Aplikace je sice v současné době naplněna prostorovými informacemi, které vycházejí z vnímání těchto míst tak, jak nás o nich informovali obyvatelé Prahy 14. Nicméně údaje jsme zadávali do speciální verze mapy, kterou Lepší místo vyvinulo pro nás, coby komunitní koordinátory. Ani přes intenzivní propagaci se nám nepodařilo naše aktéry do aktivního používání mapy zapojit. Data v mapě budou ale i tak volně k dispozici pro jejich případné přenesení do interaktivní mapy, kterou paralelně vyvíjí Městská část Praha 14. Naopak jako produktivní medium rozvoje sousedského života a komunitních prostředí se ukázal zejména Facebook se svou možností zakládání skupin a komunit.

Závěrem bychom snad už jen rádi dodali, že jsme se tuto závěrečnou zprávu rozhodli spojit i se čtvrtou průběžnou zprávou, neboť témata, která jsme v rámci komunitní koordinace v posledních třech měsících výzkumu řešili, nelze od těch, kterým jsme se věnovali napříč celým projektem, jednoduše oddělit. Čtvrtá průběžná zpráva je tak zakomponována do závěrečné zprávy jako samostatná kapitola – Průběžná zpráva – leden-březen. Tato zpráva tak byla psána s ideou, aby posloužila především jako zdroj informací a shrnutí naší práce pro všechny, kteří s námi v projektu spolupracovali – tedy hlavně místní aktéry a instituce. Děkujeme za spolupráci a budeme rádi za jakoukoli zpětnou vazbu.

¹ Photovoice (Wang, 1997) je metoda, která pracuje s perspektivou aktérů v co nejčistší formě – tedy tak, že sami jednotlivci dostanou médium (fotoaparát, kameru, atd.) pomocí něhož zachycují svůj každodenní život.

Shrnutí z průběhu projektových aktivit v lokalitách Kyje, Jahodnice, Hostavice

Lukáš Hanus

hlavní komunitní koordinátor

Úvod

V období 4/2015 – 3/2016 proběhl ve čtrnáctém pražském obvodu projekt neziskové organizace Zahrada, o. p. s. s názvem (Po)známe se? Participativní komunitní rozvoj. Polem projektu byla udržitelná občanská participace v plánování a chodu této městské části. Jedná se o jeden z mnoha současných projektů, které se snaží definovat standardy občanské participace v České republice. Projekt svou formou navazuje na dlouhodobý společný projekt místní neziskové organizace a městské samosprávy – komunitní koordinace. Jádrem projektu bylo využití metod a postupů sociálních věd v monitorování občanských aktivit a následné propojení občanských aktivit s plánováním udržitelného rozvoje městské části. Výchozím předpokladem byla existence jistého stupně shody mezi občanskou společností a politickým zastupitelstvem. Znalosti o jednání obou těchto velmi rozmanitých skupin místní společnosti jsou základem pro participativní model rozvoje.

Klíčovou roli v projektu sehráli komunitní koordinátoři. Jako terénní pracovníci byli po celou dobu v přímém kontaktu s místními obyvateli. Ze sledování aktivit

místních aktérů jsem v oblasti Kyjí, Hostavic a Jahodnice pravidelně reportoval ve shrnujících tříměsíčních zprávách. Důležitým rysem práce koordinátora byla také mediační činnost při vzájemném vysvětlování si pozic ohledně klíčových požadavků jak občanů, tak města. Komunitní koordinátor napomáhal také komunikaci různých zájmových kolektivů, aby se informace dostávaly k těm, jimž bylo potřeba je sdělit. V této rovině vítězí se svými komunikačními i správními možnostmi místní samospráva. Nicméně ani občané nezůstávají pozadu. V několika momentech mé roční činnosti se podařilo vyzdvihnout „doutnající“ nápady a společně je přivést k realizaci. Klíčová osa spolupráce je přitom místní neorganizovaná občanská společnost, neziskový sektor, samospráva a státní správa včetně jejich institucí, případně i podnikatelský sektor. Díky zapojení všech těchto aktérů se v mnoha případech podařilo vytvořit udržitelné projekty, které v rovině organizační plně přecházejí na tyto subjekty. V ostatních případech byly řešeny provozní problémy ohledně života v jednotlivých čtvrtích. Komunitní koordinátor byl prostředníkem a konzultantem, nikoliv však přímým kreativním prvkem.

Foto: ÚMČ Praha 14

Orientace řešených problematik měla ve většině případů společného jmenovatele – veřejný prostor. Tento pojem je nutno vnímat širěji, než jen jako fyzické objekty za hranicemi domovů obyvatel této městské části. Je to v širším slova smyslu veškerý prostor, kde dochází k setkávání lidí a komunikaci. Veřejný prostor je ale také to, co je často veřejnosti v jistém smyslu nepřístupné. A to jak v rovině fyzické, tak symbolické. Veřejný prostor je sférou možnosti rovnocenně se účastnit jako činitel rozvoje městské části. V projektu (Po)známe se? jsme se proto snažili dopomoci pojmenovat nejméně přehledná místa veřejné diskuse.

Předpokladem terénního výzkumu spojeného s tímto projektem byla možnost odhalení těchto problematik,

identifikování zájmových skupin (stakeholderů) a zahájení veřejné a transparentní diskuse o možném řešení problému. V mnoha případech se ovšem nejednalo o problém, ale spíše o příležitost či nevyužitý potenciál místa či místní spolupráce. Dá se konstatovat, že obecně panuje při občanské participaci mnoho různých obav. Nejčastější výtky se dotýkají nekompetentnosti laické veřejnosti vyjadřovat se k odborným problémům, z druhé strany je zase vytýkána neprůhlednost politického rozhodování ve správě o věci veřejné. Nezbytným průvodním jevem každého participativního projednání bylo tyto obavy překonávat. Zdrojem obav o smysluplnost participačního procesu je častá skutečnost, že mnohé z představ o „těch druhých“ nevyvěrají z přímé zkušenosti. Úkolem koordinátora pro začátek proto bylo zorientovat se v rozmanitém světě místních společenství, organizací a komunit, a pokud možno pochopit pozadí těch nejvýznamnějších kauz, dilemat či případných rozporů mezi nimi.

Průběh projektu

Komunitní koordinátor měl možnost navázat na zpracované dokumenty nejen o komunitním životě obyvatel Prahy 14. Městská část má vypracovány strategické dokumenty rozvoje, mnoho průběžných analýz stran dopravních možností, vzdělávání, volného času a kultury, a zároveň pořádá několikrát do roka celou řadu setkání s veřejností (MA21, příležitostné projednání prostorových realizací).

Úvodní mapování komunit na území městské části se proto celkově odrazilo od materiálu s názvem Antropologický průzkum neformálních komunitních aktivit

a komunitních skupin na území Prahy 14. Bylo třeba navázat komunikaci s kontaktními osobami, jež reprezentují jednotlivé neformální komunitní kolektivy. Souběžně se terénní práce orientovala na navázání kontaktu s neziskovými organizacemi, příspěvkovými organizacemi města, a také vzdělávacími institucemi, které jsou výrazným činitelem na poli kontinuity společenské soudržnosti.

Hlavní oblasti činnosti komunitního koordinátora:

- 1) Kulturní animace
- 2) Komunitní koordinace
- 3) Mediaci konfliktů v komunitě

Kulturní animace

Příspěvková organizace Praha 14 kulturní, hlavní partner projektu (Po)známe se?, zakládá svou činnost na předpokladu, že rozvoj kultury je klíčovou oblastí pro rozvoj města a společnosti jako celku. Pořádá kulturní a sportovní akce, případně je takovým akcím mediálním a produkčním partnerem. Společně jsme proto spolupracovali na organizaci kulturních akcí. Pravidelně jsme konzultovali jimi vytvářený program, propojovali je s komunitním prostředím a odkazovali na ně aktivní obyvatelé z Prahy 14 se zájmem o produkci různých druhů akcí.

Foto: www.praha14kulturni.cz

Činitelem kulturního rozvoje města jsou sami jeho obyvatelé. V přístupu příspěvkové organizace se kombinuje kreativní přínos zvenčí s podporou místních iniciativ. Jedna navazuje na druhou a vytvářejí tak komplexní kulturní program pro nejširší skupinu účastníků. V případech komunitně-kulturních aktivit se jedná spíše o mimořádné akce a aktivity. Akce nabízejí poučení, rozvíjí lokální identitu obyvatel, upozorňují na skryté potenciály veřejného prostoru, činí z místa město.

Komunitní koordinace poskytl informace o aktivitách místních aktivních obyvatel. Koordinátor pak fungoval jako prostředník při realizaci kulturních akcí. Tento přístup je založen na předpokladu, že obyvatelé města vědí, co by rádi v komunitou organizovaných akcích tematizovali. V těch lepších případech mají dostatek možností a kontaktů, aby si realizaci zajistili sami. V ostatních případech je zde komunitní koordinátor, aby je navedl k partnerům, kteří by mohli mít zájem o spolupráci. Vzniklo tak několik nových projektů, nebo byly podpořeny probíhající projekty.

Kulturně animační projekty

Vlastivědné a přírodopisné vycházky po Praze 14

Realizační tým uskupení Krásná Praha 14 připravil několik vycházek v Kyjích, Hostavicích a Jahodnici týkajících se zajímavých urbanistických realizací na jejich území. Skrze komunitního koordinátora se propojili s několika místními pamětníky, kteří jim dopomohli s identifikací zajímavých staveb a prostorových realizací. Dobrovolnický se na akci podíleli další z obyvatel těchto mikroregionů.

Spolupráce se Sousedským centrem Jahodnice

Nově otevřené sousedské centrum nabídlo prostor pro aktivity místních obyvatel. Skrze koordinátora byla navázána spolupráce s vedoucími volnočasových kroužků cizích jazyků, vaření pro děti a výtvarné dílny. Dále byla zajištěna podpora propagace činnosti centra a antropologická studie potřeb místních obyvatel. Dlouhodobým cílem je kooperace mezi hlavními poskytovateli volnočasových aktivit TJ Sokolem Jahodnice a sousedským centrem. Na realizované facilitované schůzce byla do-

hodnuta vzájemná výpomoc při hlídání dětí návštěvníků sportovních kurzů. Tato synergie bude do budoucna prohlubována. Další spolupráce komunitního koordinátora proběhla na akcích Urban game – *Nedoručené psaní*, *Uklidíme Česko* či *Jahodnické světlušky*.

Komunitní koordinace

Jedná se o hlavní projektovou aktivitu, díky níž bylo možné realizovat širokou periferii dalších projektových kroků, a mnoho navazujících aktivit. Centrálním bodem komunitní koordinace bylo vytvoření komunikačních bodů mezi všemi místními složkami společnosti. Tyto body jsou tři:

- Komunitní rada (komunitní skupina)
- Síť lokálního partnerství
- Interaktivní mapa lokálních podniků

Hlavní myšlenkou projektu komunitní koordinace bylo zajištění konzultací a realizací na poli participace veřejnosti na činnosti místní samosprávy. Na podkladě otevřenosti samosprávy Prahy 14 potom posílit plánování rozvoje městské části o postupné zapojení všech místních složek společnosti, především ale o její neobtěžněji dosažitelné části – neformální kolektivy. Tuto službu pak nabídnout z pozice nezávislé profesní neziskové organizace. Důsledně nezávislá pozice komunitního koordinátora zajišťující komunitní koordinaci s průmětem do přímých plánovacích akcí omezuje na minimum politické tlaky, a to jak ze „shora“ od zastupitelstva a státní správy, tak „zezdola“ od občanských iniciativ. Ukazuje se nicméně, že nezávislost je nedosažitelná a komunitní koordinátor si postupně nutně buduje jistou autoritu, která mu propůjčuje moc

Foto: ÚMČ Praha 14

hovořit o potřebách aktérů, kteří nemají ani čas ani chuť reprezentovat své zájmy. Ačkoliv koordinátor nezastupuje žádný konkrétní zájem, podporuje zájem o efektivní participaci, čímž zřetelně proměňuje situaci na poli spolupráce státní správy či místní samosprávy s občanskou společností. Řešení tohoto vnitřního konfliktu je jasnou výzvou komunitní koordinace do budoucna.

Do aktivit komunitní koordinace spadala dlouhodobá vyjednávání s místními komunitami, podniky a samosprávou. Především zajistila tyto činnosti:

- veřejná projednání
- terénní antropologický výzkum
- zřízení pracovních skupin
- vícestranná mediovaná projednání
- průběžné analytické činnosti
- tvorbu expertíz o potřebách místních obyvatel
- zřízení a facilitace komunitních rad (skupin)
- facilitace Sítě lokálního partnerství

Tato projektová aktivita plynule navazuje na primární znalost místně specifických podmínek. Se znalostí aktivních jednotlivců i kolektivů je možné zapříst širší strukturovanou diskusi o budoucí podobě jednotlivých městských mikroregionů a roli místních obyvatel v jejím rozvoji. Koordinace vedla především k propojování jednotlivých aktérů mezi sebou. Tím nejčastějším účastníkem byla logicky místní samospráva, která má sice velmi omezené možnosti práce s veřejným prostorem na území městské části, stále je ale nejsilnější organizací při řešení veřejného zájmu.

V rámci této projektové aktivity bylo také realizováno několik rozsáhlejších antropologických sond. Jejich potřeba vyplynula z postupujících prací a vždy o ně požádali partneři z komunitního prostředí. První byla věnována možné programové náplni nově zřízeného komunitního Sousedského centra Jahodnice. Městská část pronajala prostor bývalé restaurace neziskové organizaci Neposeda. Ta se zavázala nabídnout v rámci svého provozu prostor pro aktivity místních obyvatel, stejně jako reagovat svou produkční činností na jejich volnočasové potřeby. Výsledná analýza byla zaměřena na kvalitativní zhodnocení komunitních aktivit místních obyvatel. Druhým zdrojem byla dotazníková sonda mezi obyvateli Jahodnice a přilehlých čtvrtí. Dotazníkového šetření se zúčastnilo více jak 30 osob. Výstupní analýza je dostupná na stránkách UMČ Praha 14 v sekci komunitní koordinace.

Druhým samostatným výzkumem spojeným také s veřejným projednáním bylo řešení budoucího provozu plánované komunitní kavárny v Hostavicích. Jednalo se opět o kvalitativní sondu založenou na přímém dotazování polostrukturovaným či zcela nestrukturovaným

způsobem mezi místními obyvateli. Sběr informací byl zaměřen jak na aktuální potřeby, které si byli místní obyvatelé schopni projektovat do existence „kulturní“ kavárny, tak na možnost zapojení místních komunit jejich vlastní aktivitou. Obec předem deklarovala, že preferuje způsob komunitní samosprávy kavárny s jejím maximálním zapojením. Analýza je opět dostupná na webu UMČ Praha 14 v sekci komunitní koordinace.

Samostatnou kapitolou je využití komunitní koordinace k přispění do diskuse o veřejném zájmu. Možnost účasti komunity (komunit) na jeho definování je stále spíše neobvyklým jevem. Často se proto stává, že je definován úzkou skupinou politických zastupitelů a jejich odborných poradců bez účasti dalších složek místní společnosti. Pokud má být participace občanů na tomto procesu efektivní, potom musí probíhat dlouhodobě s přihlédnutím ke všem místně reprezentovaným zájmům.

Participační proces přispívá k definování veřejného zájmu:

- transparentním definováním zájmů jednotlivých složek místní společnosti,
- propojováním odborníků a delegovaných správců s občanskou společností,
- vedením diskuse o klíčových potřebách s průmětem do tvorby lokálních politik.

Komunitní koordinace k tomuto procesu přispívá:

- zapojením co nejširšího zájmového pole aktérů v dané lokalitě (od sousedských kolektivů až po úředníky nadřízených orgánů městské části – magistrátu),
- dlouhodobou znalostí charakteru komunitních aktivit,

Foto: UMČ Praha 14

- časovými kapacitami k zhodnocení komunitní diskuse o daném tématu,
- osobní znalostí s komunitně aktivními stakeholdery (zájemníky) v konkrétních kauzách,
- nezávislou pozicí při všech fázích řešení potenciálu či problému (analýza, mediace, interpretace),
- facilitováním formálních akcí nabízejících možnost občanské participace.

Centrálním bodem komunitní koordinace bylo vytvoření komunikačních bodů mezi všemi místními složkami společnosti. Takové byly vytvořeny tři:

- Komunitní rada (komunitní skupina)
- Síť lokálního partnerství
- Interaktivní mapa lokálních podnětů

Mediace konfliktů v komunitě

Třetí rovinou práce na projektu bylo přímé zapojení koordinátora do řešení konfliktů v komunitě. Zkraje je nutno uvést, že určité vymezování jednotlivých skupin

vůči sobě je zcela běžný jev. Pokud někdo chce definovat, kdo jsme „my“, pak je také nutno uvést, kdo jsou „oni“. Je to proces utváření identity, jenž je vždy definována v nějakém vztahu k něčemu či někomu jinému. Obtížně řešitelné situace vznikají ve chvíli, kdy je otevřený odpor spojujícím momentem pro jistý zájmový kolektiv.

K takovým situacím v minulosti na Praze 14 patřila občanská iniciativa proti stavbě skladové haly společnosti Coca Cola v Hostavicích. V současnosti je to problematika dopravní obslužnosti ulice Jansova v Hostavicích (www.domynadrokytku.cz). Zde byl na základě zákonem umožněné soukromé expertízy upraven územní plán a u ulice, která byla od začátku navržena k propojení dvou částí čtvrti, byl změněn režim na jednosměrnou komunikaci. O změnu požádal místní developer a do této chvíle nedocílil ničeho jiného, než ostrého odporu obyvatel postižené ulice, ve které se po dostavění poslední etapy rodinných domků zdvojnásobí automobilový provoz. Městská část původního developera zažalovala ve věci související s touto výstavbou. Do budoucna zde hrozí skrytý konflikt, jelikož do nově dostavovaných domů se v této době stěhují noví podnájemníci, jejichž přímí sousedé mají od celého resortu znatelný odstup. Může se velmi jednoduše stát, že mezi nově nastěhovanými obyvateli a „služebně staršími“ budou vznikat animozity. Koneckonců k podobné situaci došlo v minulosti prakticky jen o několik metrů dále. Zde vznikl otevřený spor mezi dvěma zájmovými skupinami místních obyvatel o podobu revitalizace náměstí Zdeňky Braunerové. Celý proces je detailně popsán ve druhé průběžné zprávě. Kvůli bleskové petiční výzvě adresované radnici

Prahy 14 vznikl velmi ožehavý spor, k němuž bylo třeba zaujmout stanovisko. Po zapojení komunitního koordinátora do řešení vznikla pracovní skupina se zástupci všech zájmových stran včetně radnice. Díky komunitní koordinaci byl spor předjednaný se zástupci všech zájmových táborů a s jejich souhlasem byly interpretovány argumenty opačným stranám. Půlroční anabáze vedla ke společnému participativnímu návrhu dotčených stran obyvatel Hostavic, Radnice Prahy 14 a jejich projektantů, včetně dopravního odboru, odboru investic, policie ČR atd. Veřejné projednání již pouze potvrdilo návrh občanské pracovní skupiny a radnice slíbila prostor náměstí revitalizovat v konkrétním časovém horizontu. Byla tak dokončena ukázková forma mediace komunitních problémů, kde po uklidnění situace došlo k velmi konstruktivní spolupráci mezi všemi stranami. Výsledkem je dokonce nabídka od obyvatel okolí náměstí na pomoc s údržbou tohoto prostoru. Ten by měl v budoucnu sloužit především jako funkčně definované hřiště pro děti.

Systematická znalost témat komunitní spolupráce a komunitních představitelů (leaderů), pokud je propojena nějakým systémem komunikace (interaktivní mapa, komunitní rada atd.), může přispět k řešení zdánlivě neřešitelných problémů. Bonusem celé situace je zlepšení vztahů občanů s radnicí, které má potenciál pro další projekty.

Komunitní rady Kyje, Jahodnice a Hostavice

Komunitní rada je platforma pro pravidelné plánovací setkávání občanů jednotlivých mikroregionů Prahy 14. Je určena jak pro neorganizované jednotlivce a skupiny, tak pro spolky, instituce atd. Setkání je vedené nezávislým facilitátorem, který následně připraví obsahové shrnutí proběhlé diskuse. Dohlíží dále na posun v domluvených bodech. Cílem setkání je jednak definovat hlavní příležitosti a problémy rozvoje v daném místě, dále pak iniciovat jejich řešení na různých úrovních. Vždy platí, že prostředník v podobě komunitního koordinátora neřeší za aktéry jejich záležitosti, ale přispívá pouze k procesu řešení, pokud se pro něj aktéři sami rozhodnou. Při těchto plánovacích setkáních mohou být přítomni politici místní samosprávy, případně další výkonní úředníci, nejedná se ovšem o interelace politiků občany. Právě v této možnosti tkví největší nebezpečí zkrácení návrhů v průběhu komunitního jednání, stejně jako rozmlžení apelu na občanskou iniciativu v řešení dané výzvy. Obecně lze říci, že přítomnost politiků státní správy je na této úrovni velice problematická. Setkávání komunitní rady (skupiny) je pravidelné, veřejně otevřené, facilitované, analyzované a výstupy jsou ověřené ze strany všech aktérů. Setkání má ambici být průřezové stran místních aktivních kolektivů (komunit).

1. SETKÁNÍ KOMUNITNÍ SKUPINY

kteří proběhne formou sousedské diskuse obyvatel Kyje.

Datum konání: čtvrtek 26. listopadu od 20 hodin
Místo srazu (konání): Kulturní dům Kyje

Cílem prvního ustavujícího setkání komunitní skupiny, tedy místních aktivních obyvatel, je definování lokálních problémů. Hlavním účelem setkání je tedy to, že chceme Vás, místní obyvatele, zapojit do diskuse nad problematickými stránkami každodenního života v oblasti.

Zjednodušeně řečeno se s Vámi chceme sejit a popovídat si o tom, jak se Vám v Kyji žije, co považujete za problematické, nebo co naopak za kvalitu zdejšího života. Součástí setkání bude diskuse nad občanskými možnostmi řešení definovaných problémů.

Setkání je uspořádáno v rámci projektu (Poznáme se? Participativní komunitní rozvoj podpořeného Nadací rozvoje občanské společnosti a je určeno pro širokou veřejnost.

Zjištěné poznatky se stanou součástí databáze informací a budou do budoucna sloužit jako zdroj pro případné plánovací a rozvojové činnosti spojené se zmiňovanou oblastí.

V případě jakýchkoli dotazů pište nebo volejte na: e-mail: lukasjan@anthropictures.cz, tel: 724 855 895, Lukáš Hanus, komunitní koordinátor pro Kyje, Hostavice a Jahodnice

Ve všech třech mikroregionech Prahy 14 proběhlo úvodní setkání komunitní rady (skupiny). Při komunikaci s aktéry na Praze 14 jsme na žádost představitelů ÚMČ Prahy 14 používali druhé označení – komunitní skupina, aby nedocházelo k mylnému předpokladu, že komunitní rada oplývá nějakou výkonnou mocí ve vztahu ke správě městské části. Ze všech setkání jsou samostatné analýzy, které jsou dostupné na stránkách Nadace rozvoje občanské společnosti. Osobně také byly rozeslány místním aktérům. Druhé kolo komunitních rad proběhlo v prioritních mikroregionech mimo Kyji, Hostavic a Jahodnice.

K události setkání komunitní rady byli pozváni komunitně aktivní jednotlivci. Pro první iniciační setkání jsme udrželi propagaci tohoto setkání pouze pomocí informování klíčových informátorů, kteří o tom zpravili své přátele v jejich sociálních sítích. Pouze v Hostavicích proběhla propagace také zcela veřejně prostřednictvím oznámení na plakátech ve veřejném prostoru. Účelem této formy propagace komunitního setkání bylo zjistit, zda je tento formát atraktivní pro aktivní a anga-

žované obyvatele, kteří vědí, že se zde setkají s dalšími sousedy. Ukázalo se, že sociálním výzkumem místního komunitního prostředí bylo možné oslovit většinu klíčových představitelů místních aktivních komunit v oblasti Hostavic. Slabších výsledků bylo dosaženo v oblasti Jahodnice, a prakticky zcela neúspěšná se tato strategie ukázala v oblasti Kyjí. Příčinu je třeba hledat jak v rovně práce komunitního koordinátora, tak v tradici veřejného angažmá. Hostavice jsou v současnosti z více než poloviny tvořeny tzv. „novousedlíky“ nastěhovanými v posledních deseti letech, většinou z vyšší střední třídy s dětmi, s vyššími nároky na kvalitu veřejných služeb. Sousedské komunitní kolektivy jsou tradičně v intenzivním kontaktu s místní samosprávou, jednotlivci mají zastoupení v odborných komisích radnice, členové rady jsou pravidelně oslovováni s požadavky na proměnu dané městské části. Zatímco například v Kyjích se nevyskytuje jedna koncentrovaná věková skupina (kohorta) jako v jiných čtvrtích.

Kromě všech konkrétních výsledků diskuse, shrnutých v samostatné analýze z průběhu komunitní rady (skupiny), se prokázalo, že o setkání tohoto typu je zájem. Samostatně tento druh setkání občané spíše neinicují, nicméně úvodní formát setkání zaznamenal vesměs kladný ohlas. Podrobná znalost komunitního prostředí je praktická při řešení okamžitých problémů a bleskových petic. Komunitní rada (skupina) je v jistých úpravách jednou z alternativ k pravidelnému Fóru městské části Agendy 21, kterou ÚMČ Praha 14 každoročně pořádá. Organizace podrobnějšího setkání s občany v jednotlivých mikroregionech (či jejich menších částech) vyžaduje kvalitně připravený monitoring komunitních

aktivit. Následně ale pro občany přináší efektivnější způsob jak přispět svými požadavky do společného plánu rozvoje městské části.

Soudě podle proběhlých komunitních rad (skupin) a průběhu řešení některých dalších aktuálních problémů (formou veřejného projednání), umožňuje pravidelný formát také více zdůraznit nutnost širší participace občanů, tedy nejen v návrhové části, ale také ve fázi aktivního řešení. Proces samozřejmě předpokládá intenzivní komunikaci, na niž musí být ze strany místní samosprávy personální kapacity. Dále předpokládá převedení jisté části odpovědnosti ze samosprávy na komunitu. Ukazuje se ovšem, že za předpokladu těchto investic je možné podnítit komunitní prostředí ke spolupráci. Tím je možné v dlouhodobém horizontu ušetřit náklady. Městská část velikosti Prahy 14 s omezeným rozpočtem a správcovstvím nemovitostí a komunikací si jen těžko může dovolit zcela ignorovat spolupráci s občanskou společností, nebo jako v tomto případě, s komunitním prostředím. Ze všech setkání vyplynuly desítky konkrétních případů (detailně uvedených ve výstupních analýzách), které byly následně řešeny na ose komunitní prostředí – komunitní koordinátor – odpovědní politici. Jedná se o prostorové realizace, úpravy dopravní infrastruktury, změny režimu parků a návrhy na spolupráci na jejich správě, informační servis radnice k urbanistickým závěrům a budování místně působících vzdělávacích institucí atd. Vznikly také nápady, které předpokládají samostatnou iniciativu komunity (sousedské slavnosti, provozování komunitní kavárny, správa na udržování travnatých ploch na pozemcích ÚMČ Praha 14, zřízení letního kina, návrhy na technologie pro SMART cities atd.).

Síť lokálního partnerství

Síť lokálního partnerství (SLP) je komunikační platforma především pro instituce, podnikatele a neziskový sektor. Její základní myšlenkou je propojit organizace z Prahy 14 se zájmem o vzájemné obohacení, případně spolupráci. Stejně jako komunitní rada (skupina) slouží jak k pravidelným přímým setkáním aktérů, tak je v rámci ní vytvořen prostor pro průběžnou systematickou komunikaci. Cílem ustavení této sítě je seznámit mezi sebou aktéry, kteří měli dosud jen omezenou možnost spolu přímo hovořit. SLP vytváří prostor, kde si mohou aktéři vzájemně vysvětlit povahu své činnosti, a v případě jejich zájmu mezi sebou udržet kontakt. V rámci projektu proběhla SLP dvakrát. Cílovou skupinou SLP jsou aktivní instituce, které mají v jednotlivých mikroregionech těžko měřitelný sociální dopad. Je tím odkazováno především k působnosti těchto organizací v oblasti. Pro počáteční fázi rozvoje SLP jsem se zaměřil na organizace, které nějakým, byť minimálním, způsobem ovlivňují své bezprostřední okolí na Praze 14. V mikroregionech Kyje, Hostavice a Jahodnice byli aktéři pozváni na úvodní setkání SLP. Následkem nemoci komunitního koordinátora pro tyto oblasti byla diskuse na prvním i druhém setkání zajištěna dalšími členy projektového týmu. Zhodnocení činnosti SLP je proto třeba hledat v sekcích ostatních kolegů.

Interaktivní mapa lokálních podnětů

Interaktivní mapa je klíčovým prostředníkem ve vyhodnocování priorit místního rozvoje v rámci komunitní koordinace. Je možností pro zapojení všech zainteresovaných částí místní společnosti (komunit, samosprávy,

organizací a institucí). Zaznamenává konkrétní body, jež hrají z hlediska aktérů důležitou roli v životě městské části. Nejedná se tedy o abstraktní architektonické, sociální či jiné koncepce, ale jednotlivé momenty s vlivem na život obyvatel v místě (rozsypaný koš, nevhodná přednost na dopravní komunikaci, chybějící prvky na dětském hřišti atd.).

Interaktivní mapa je také hlavním bodem udržitelnosti projektu. Mapa obsahuje výsledky terénního výzkumu v rámci komunitní koordinace, výsledky komunitních rad (skupin), podněty a reakce místních občanů. Výsledky by měla přejmout samospráva Prahy 14 do svého vlastního mapového a databázového systému pro participativní správu městské části (viz dále).

V rámci projektu jsme navázali spolupráci se spolkem Lepší místo, o. s. Ten provozuje veřejně dostupnou internetovou aplikaci stejného jména, která uživatelům umožňuje zanášet podněty týkající se správy a stavu veřejného prostoru do sdílené mapy na platformě Google Maps. V případě, že místní samospráva využívá této platformy, potom je bezprostředně obeznámena s nedostatky veřejného prostoru, což jí v mnoha případech umožňuje okamžitě jednat. Pro projekt (Po)známe se? jsme použili privátní mód mapy pro společné užití občany Prahy 14 a komunitními koordinátory. Výsledek komunitní diskuse z interaktivní mapy je shrnut v podobě Aktualizovaného komunitního monitoringu, který je jedním z projektových výstupů ke stažení na stránkách Nadace rozvoje občanské společnosti.

Konkrétní využití interaktivní mapy – v mikroregionech Kyjí, Hostavic a Jahodnice byla interaktivní mapa využita především pro rozsáhlé úpravy dopravní infra-

struktury v Hostavicích, kde kromě mapy proběhla také živá diskuse pomocí elektronické pošty. Úpravy provozu měly souvislost s řešením bezpečného průchodu chodců z oblastí kolem náměstí Zdeňky Braunerové. V ostatních mikroregionech jsme se nedostali k hlubšímu rozvedení podnětů. Přispěla k tomu i jedna zásadní věc. Místní samospráva je klíčovým hráčem při vytváření kvalitního veřejného prostoru. Bylo proto ambicí projektu, zajišťovaném místně příslušnou neziskovou organizací nezávislou na činnosti samosprávy, aby postupně převzala výsledky interaktivní mapy „za své“. Byl to způsob jak přesvědčit samosprávu, že přímá komunikace s občany má touto cestou smysl a to jak pro řešení každodenních problémů typu neposekané trávy v parcích, tak po hlubší diskusi o strategických plánech rozvoje městské části. Situace se vyvinula způsobem, který nebylo možné tušit. Představitelé ÚMČ Praha 14 se rozhodli pro vyvinutí vlastní mapové aplikace s podobnou funkcí jako Lepší místo. Po několika jednáních s představiteli místní rady je jasné, že aplikace je ve vývoji a s největší pravděpodobností bude se vši potřebnou propagací nabídnuta občanům k využívání. Pro budoucí participaci veřejnosti je toto klíčová zpráva. Zaměřili jsme se proto ve své činnosti na předání veškerých výstupních dat z interaktivní mapy radnici, aby je mohla importovat do svého mapového podkladu, pokud o to projeví zájem. Data jsou obsažena v aktualizovaném komunitním monitoringu.

Hloubětín – Lehovec – Aloisov – Hutě

Barbora Bírová
komunitní koordinátorka

Shrnutí projektu v lokalitách Hloubětín – Aloisov – Lehovec – Hutě

Uplynulý roční projekt *(Po)známe se? Participativní komunitní rozvoj* byl nabitý z hlediska aktivit a jejich různorodosti, jež naplnily projektové indikátory. Stejně tak byl vyplněn z hlediska časového harmonogramu. Pro potřeby bilance je ale důležité ohlédnout se za tím, co se zdařilo či nezdařilo, a co považuji za smysluplné z hlediska komunitní koordinace v lokalitách, ve kterých jsem pracovala. Nezbytné je věnovat se tomu, které z aktivit, jež jsme provozovali, jsou pro místní obyvatelstvo udržitelné i do budoucna.

Projekt *(Po)známe se? Participativní komunitní rozvoj* navazoval na naši předchozí činnost *Týmu komunitních koordinátorů*, což nám zajisté pomohlo snadněji porozumět zdejšímu prostředí. Prvotním výstupem z terénní práce v lokalitách Prahy 14 byl komunitní monitoring, čili jakýsi atlas komunitních skupin v konkrétním časovém bodě, bez důrazu na dynamiku prostředí a většího zachycení kontextu sítí vztahů mezi jednotlivými komunitami a jejich prostorovými aktivitami.

V rámci zaměření se na vztahy mezi jednotlivými aktéry – jednotlivci, nebo skupinami – jsem se během své práce komunitní koordinátorky dostávala ke vztahům k různým místům. S tím souvisí i obecná debata o vzniku

a působení zdejších občanských sdružení, spolků, nebo sousedských kolektivů ve vztahu ke konkrétním aktivitám.

Jedním z hlavních motivů sdružování je právě zájem o zvelebování veřejných prostranství, jenž vychází většinou z negativní zkušenosti s jejich dlouhodobou stagnací.

Druhým podstatným cílem je vyvíjení aktivity a případná následná sdružování z hlediska sociálního, často ve smyslu potíží. Tento fakt se odvíjí od nedostatečného finančního zabezpečení dané oblasti, potažmo i potenciálních komunit, které v lokalitě žijí.

Ve vztahu k aktivitám se pro aktéry samotné jako důležitá ukázala otázka početnosti aktivních členů v jednotlivých sdruženích či seskupeních. Dlouhodobě platí, že podstatná je aktivita a motivace, stačí i několik jednotlivců, není potřeba masovost, která, jak je nám také známo, může vést spíše k nečinnosti, snaze o vyvolání nátlaku či zřikání se odpovědnosti, nikoliv však k aktivnímu přístupu.

Za každou z aktivit stáli jednotlivci, ne usazená skupina, kde se každý na činnosti rovnoměrně podílí. Když se podíváme na komunitní koordinaci v Hloubětíně, Lehovci, Aloisově, nebo na Hutích, zdejší prostředí se velice liší. Konkrétně se liší zázemí, sociální pozadí, vztah k prostoru, o nějž se komunita zajímá a také činnosti

a forma, jakou o své činnosti dává vědět jak svým členům, tak širší veřejnosti.

Napříč sledovanými komunitními prostředními se ukazuje různorodost čtvrtí Prahy 14, proto jen obtížně můžeme nacházet jedno společné místo, které by pro každou ze skupin symbolizovalo centrum městské části. Obyvatelé lokalit Hloubětín, Lehovec, Hutě a Aloisov mají různé přístupy k sdružovacím, nebo sousedským aktivitám, což se odvíjí od jejich sociálního zázemí. Z toho vyplývají rozdílné potřeby a také problémy, kterými se obyvatelé čtvrtí zabývají.

Například obyvatelé rodinné zástavby Hutí mají obecně vzato vlastní bydlení a jsou jinak ekonomicky a sociálně situovaní než například obyvatelé dolního Lehovce, kde je velice podstatným tématem privatizace a zabezpečení nejdůležitějších životních potřeb, proto je zde rozvoj kulturní až druhořadou záležitostí.

Z obecného pohledu zhodnocení uplynulého roku činnosti v rámci projektu *(Po)známe se? Participativní komunitní rozvoj* je také shrnout jednotlivé aktivity, kterým byla věnována velká část úsilí, příprav, realizace a zpracování, tudíž setkání komunitních skupin pro jednotlivé územní oblasti a setkání Sítě lokálního partnerství. Těmito aktivitami se budu zabývat podrobněji v následujících podkapitolách.

Poslední tři měsíce projektu: leden–březen 2016

Shrnutí setkání komunitních skupin v jednotlivých lokalitách

Komunitní skupina pro obyvatele Hloubětína a Aloisova

Druhé setkání komunitní skupiny pro obyvatele Hloubětína a Aloisova se konalo 15. února 2016 v pobočce Městské knihovny v Poděbradské ulici. Za vstřícnost a možnost využít prostor knihovně velice děkujeme.

Sešlo se nás dohromady patnáct a diskuse byla zacílena zejména na kulturní rozvoj této lokality, jelikož po těchto tématech byla poptávka v uplynulém období. Původně bylo v plánu samostatné setkání k otázce centra H55, které jsme nakonec nerealizovali, ale spojili jsme toto téma s dalšími důležitými problémy a propojili s informacemi o zdejších kulturních plánech, aby bylo setkání produktivní z vícera stran.

Jelikož se přítomní vzájemně neznali, v úvodu setkání se každý z přítomných představil. Protože hlavní téma setkání bylo zacíleno na kulturu, byly zde přítomny radní pro kulturu, Irena Kolmanová, Tereza Němečková za p. o. Praha 14 kulturní a Marta Pilníková za místní pobočku Městské knihovny v Praze.

Shrnutí diskuse

V rámci diskuse byly nejprve představeny plány Úřadu městské části v oblasti kultury. V letošním roce je v Hloubětíně na bývalém Vetiškově náměstí plánováno letní kino, které by mělo fungovat během čtyř červenových večerů.

Druhou akcí budou Vánoce 2016 v Hloubětíně, jejichž součástí budou i tvořivé dílny, živý betlém se zvířaty, hudební doprovod či malé občerstvení.

Důležitým tématem je situace kolem komunitního centra H55, kde je pro započetí stavby nutno vyřešit majetkové poměry pozemku zahrady. ÚMČ má zájem o pronájem celého pozemku zahrady. Bez vyřešení této části není možné podat žádost o stavební povolení. Členění prostoru H55 by mělo fungovat jednak jako zázemí pro pobočku Městské knihovny, jednak jako místo, které nabízí zázemí pro setkávání obyvatel a návštěvníků. V prostorách centra by měla být provozována multifunkční hala, a to například na koncerty, výstavy, nebo promítání, ale třeba i k oddávání. V další části by měly být k pronájmu klubovny.

Na realizaci výstavby a následném fungování H55 je závislá i pobočka Městské knihovny.

Pobočka Městské knihovny v Hloubětíně svou činnost i v nejbližším období cílí na školy, v současné době neaktivněji spolupracuje se ZŠ Chvaletická. Výhledově by se knihovna v H55 mnohem víc zaměřila na kulturní akce různého typu a také by přizpůsobila otevírací dobu. Dalším důležitým tématem, již ne primárně z oblasti kultury, je rekonstrukce obchodního domu v jižní části bývalého Vetiškova náměstí, přičemž hlavní záměr rekonstrukce je zaměřen na bezbariérovost objektu. Revitalizace celého prostoru náměstí je v plánu již několik let. Jedná se o velice podobnou situaci jako v případě H55, tedy o situaci čekání na nějaký posun. Tyto změny nejsou závislé jenom na jednání Úřadu městské části Prahy 14, ale i na postupu Technické správy komunikací hl. města Prahy.

Na tomto území je v plánu kácení tří stromů, které se nacházejí mezi silnicí Poděbradská a jižní částí bývalého Vetiškova náměstí. Velice podstatným tématem je také odvodnění náměstí, jelikož na území chybí kanalizace. Chybí zde také adekvátní osvětlení. Prostor je tak v současné době vnímán jako nepřehledný, nebezpečný a nepříjemný.

Mezi další diskutovaná témata patří zájem o umístění laviček v okolí Kyjského rybníka, a to nejenom v části, kde je umístěno ohniště a sezení se stoly.

Závěrem

Druhé setkání Komunitní skupiny považují ze své pozice komunitní koordinátorky za velice plodné. Diskutovat se podařilo o množství problematických lokálních témat. Jedná se zejména o otázky spojené s náměstím, obchodním centrem, komunitním centrem H55, ale i stadionem v Hloubětínské ulici, ke kterému se opakově vracíme i na jiných setkáních.

Setkání v tomto formátu bylo organizováno v rámci projektu *(Po)známe se? Participativní komunitní rozvoj* naposled. Z hlediska fungování a propojení obyvatel, kteří jsou aktivní, je vize udržitelnosti reálná. Vidím jako reálnou propojenost obyvatel starého Hloubětína díky místnímu občanskému sdružení, dále je zde potenciál propojení díky Městské knihovně a také prostřednictvím kontaktů z uskutečněných setkání komunitních skupin i neaktivnějšímu zapojení, v porovnání s lokalitami Lehovce a Hutě, do platformy Síť lokálního partnerství. Převzetí skupiny je ale nutno probrat nejenom s obyvateli, ale i se zástupci radnice, na čemž pracujeme.

Komunitní skupina pro obyvatele Hutí

Další setkání Komunitní skupiny pro oblast Hutí se uskutečnilo 11. února 2016 v Minigolfu na Hutích a nekuřácké hospodě Yamka ve Splavné ulici, děkujeme tímto provozovatelům za poskytnutí zázemí ke konání setkání a také za jejich příspěvek do diskuse. Setkání se účastnilo méně obyvatel než toho předešlého, tentokrát nás tedy bylo šest.

Po úvodní rekapitulaci uplynulého setkání jsme se věnovali tomu, co se podařilo po diskusích se zástupci jednotlivých odborů na radnici zjistit a vyjednat.

Úřadu městské části Praha 14 se po jednáních se společností ROPID a na základě přepravných výzkumů podařilo docílit posilnění městské hromadné dopravy v této oblasti.

Situace v ranní a odpolední dopravní špičce pracovních dnů, která byla problematická z hlediska přílišné vytíženosti autobusových linek, se podařila se společností ROPID vyřešit zkrácením intervalů.

Co se týče dopravní situace, působení Městské policie v části Panorama Kyje není dostačující a situace v této lokalitě není bezpečná ani přehledná.

Druhým diskutovaným tématem byla situace kolem sportoviště a dětských hřišť na Hutích. V současné době má ÚMČ připraven projekt dvou sportovních ploch v parčíku kolem ulice Splavná, které se rozléhají v sousedství dětského hřiště. Realizace má být zahájena v prvním pololetí letošního roku.

Dlouhodobě v celé lokalitě, obzvlášť však v části Panorama Kyje, absente sportovní zázemí přírodního charakteru, které by sloužilo především dospělým návštěvníkům. Co se diskuse na toto téma týče, konkrétně na ploše v Splavné ulici se často setkávají obyvatelé či návštěvníci zejména za účelem hraní nohejbalu a volejbalu. Volných prostor je v Hutích dlouhodobě povážlivě málo, tudíž je prostor pro nové realizace značně omezený, neboť ani v prostoru Panorama Kyje se nevyskytují žádné prostory, jež by byly určeny pro občanskou vybavenost.

Diskuse související s plány rozvoje nejen tohoto území se odvíjí jak od politické vůle, tak od majetkových poměrů, z čehož mnohdy vyplývají několikaleté prodlevy v případech změn, které byly leckdy plánovány, nebo slibovány už před dvaceti lety. Příklady tohoto stavu, které byly i během setkání diskutovány, jsou například dětská hřiště. Konkrétně hřiště v Splavné ulici a jeho revitalizace, která závisí na financích firmy Ekospol. Dalším tématem bylo hřiště v Jamské ulici. Zde není projekt ani zadán, tudíž není možné určit, kdy a v jaké podobě by mohlo hřiště fungovat. Situace je rovněž závislá na financích firmy Ekospol.

S přibývajícími stavebními etapami v bytové zástavbě Panorama Kyje narůstá počet obyvatel, o to problematičtější je absence jakékoliv vývěsky, nebo informační tabule. Informovanost obyvatel o dění na Praze 14 je tedy značně omezená.

Předmětem diskuse byla i zimní údržba v této oblasti. Jako problematická a neupravovaná byla zmíněna cesta v Panorama Kyje. Podle účastníků je cesta zejména pro lidi se zhoršenou mobilitou dokonce nebezpečná.

Závěrem

Dohodli jsme se na tom, že prozatím může jako komunikační platforma sloužit skupina vytvořená na sociální síti Facebook po minulém setkání, kde je možné vzájemně se informovat o dění, zprostředkovat informace zjištěné na radnici i organizovat setkání mimo online prostor. První vlaštovkou rozvíjení vzájemné spolupráce, jež vyvstala z komunikace na základě komunitní koordinace, je plánovaná úklidová akce, o které se zmiňuji výše. Budoucnost funkčnosti

komunitní skupiny závisí jak na motivacích zdejších obyvatel, tak na vůli politické, jelikož spousta aktivit není závislá přímo na financích například od ÚMČ. Pro obyvatele je zároveň důležitá komunikace s ÚMČ, aby byli vzájemně informováni o tom, co se plánuje. Jedině tak mohou poskytnout místní samosprávě dostatečnou zpětnou vazbu.

Komunitní skupina pro obyvatele Lehovce

Druhé setkání Komunitní skupiny pro obyvatele Lehovce se konalo 17. února 2016, opět v ZŠ Chvaletická, za což patří poděkování vstřícnému vedení školy. Sešli se zde jenom tři obyvatelé, i když byla propagace akce zvolená různými způsoby, elektronickou komunikací, prostřednictvím letáčků a zejména po osobní linii samotných obyvatel sídliště, za což jim také patří poděkování.

Důvody neúčasti můžou být různé. Z mého pohledu tuto skutečnost vnímám jako důsledek pasivity. Co se týče působení spolku Bydlení na Lehovci, jeho zájmy se zaměřují zejména na oblast bydlení – hlavním tématem je privatizace bytů. To může mít za následek, že dokud nebudou vyřešena tato pro členy palčivější témata, nebudou považovat za důležité diskutovat o jiných tématech, protože jim v současnosti přijdou nedůležitá.

V úvodu byl zrekapitulován dosavadní průběh projektu, představeny aktivity, jež se během něj konaly a také plány na zbývající období, tedy další setkání Síť lokálního partnerství. V závěru jsme se věnovali období posledního čtvrtletí a tomu, co se podařilo diskutovat s odbory ÚMČ Praha 14 nebo jinými organizacemi, které působí na Praze 14.

Shrnutí diskuse

Během minulého setkání jsme zaregistrovali nabídku od manželského páru, který organizuje poznávací zájezdy. Tento pár má napojení na jiné městské části, ale na Lehovci mu chybí zázemí. Ze svých cestovatelských zážitků by manželé rádi vytvořili cyklus přednášek, nebo promítání. Tato možnost byla diskutována s Monikou Hillebrandovou z Prahy 14 kulturní, která pracuje i jako vedoucí volnočasového centra Plechárna Černý Most, kde se nabízí zázemí pro takový typ akcí, jelikož se činnost soustřeďuje do značné míry i na seniory.

Je zde poptávka po sportovním turnaji. Zázemím pro sportovní aktivity ve venkovním prostoru by mohlo být hřiště při ZŠ Chvaletická, pokud by šlo o víkendový termín. Pomoc s produkční stránkou akce lze také propojit s Prahou 14 kulturní, ale rovněž s jinými skupinami, které na Praze 14 provozují své aktivity, například nekontaktovaním organizátorů Hloubětínské smeče nebo také nohejbalistů, kteří se setkávají na hřištích ve Splavné ulici na Hutích.

Diskutovalo se také o potřebě cvičení pro seniory, nebo jakékoli seniorské alternativě ke klasickému fitness. Propojila jsem proto zájemce o cvičení s organizací Neposedá, z. ú. Její pracovníci v KD Kyje organizují pravidelné cvičení pilates, které není omezené věkem a nejedná se o cvičení, které by si nutně vyžadovalo velkou fyzickou zátěž.

Mimo výše zmiňovaná témata vyplývající z možností aktivit a rozvoje „zdola“, bylo již minule diskutováno velké množství témat od dopravních řešení přes mnohé potřeby úprav veřejných prostranství. Odbor životního prostředí již zrealizoval vykácení topolů v ulici V Cha-

loupkách, protože stromy byly ve špatném stavu a mimoto zasahovaly do tamního chodníku. Chodník bude upraven, jelikož se zde za nepříznivého počasí tvořily louže a kořeny topolů vytvořily za uplynulá léta nerovnosti. Chodník byl nepříjemným prostorem, zejména pro lidi se zhoršenou mobilitou a také pro rodiny s kočárky, ve výsledku ale i pro ostatní chodce. Nepříjemnosti tohoto místa nepřidává ani chybějící osvětlení, což je problematické ve večerních hodinách, a to zejména v zimních měsících.

Dostali jsme se i k diskusi o plánovaném záměru vybudování workoutového hřiště, kdy se opakovaly argumenty uváděné v petici, jež byla podána během veřejného projednání, které se konalo 10. června 2015. Jako místo, které by připadalo v úvahu, byla zmíněna lokace v prostorách novostavby mezi Poděbradskou a Slévačskou ulicí. Také návrh na umístění před ZŠ Chvaletická byl odmítnut. I umístění v psí loučce v Kukelské ulici prý není podle účastníků vyhovující. Podobně dopadla možnost vybudování workoutu v Mochovské ulici, jeli-

kož tam by byl prostor poměrně vyhovující, využití by ale pravděpodobně nebylo vysoké. Současný stav zelené plochy mezi paneláky, která byla zamýšlena jako původní pro umístění workoutu, je pro obyvatele vyhovující ve stávajícím stavu. Slouží jako čistě relaxační zóna.

Závažným tématem je stav parkovacích kapacit v celé lokalitě. S nárůstem obyvatel způsobeným prodejem nových bytů v novostavbě Park Hloubětín, je vnímáno zhoršení kapacitních možností základní a mateřské školy. Tématem, které neustále v lokalitě rezonuje, je privatizace bytových prostor. Začátkem léta je v plánu zakládání SVJ a v průběhu podzimu prodej bytů, který by měl být v této fázi privatizace ukončen koncem roku 2016. Absentuje prostor pro větší děti, v současné době je na Lehovci vícero hřišť s hracími prvky pouze pro nejmenší děti.

Závěrem

Témat, která na Lehovci rezonují, je velké množství a spousta z nich není jenom problémem ÚMČ, ale také například TSK, potažmo Magistrátu hl. města Prahy, což, podobně jako v jiných čtvrtích, ovlivňuje dobu hledání i zajištění řešení a v důsledku také chuť a snahu obyvatel o zapojení se do veřejné debaty.

Setkání v tomto formátu, jako součást projektu *(Po)známe se? Participativní komunitní rozvoj*, bylo poslední. Udržitelnost komunitní skupiny pro oblast Lehovce v tomto formátu nevnímám jako reálnou. Smysl má spíše zapojení jednotlivců, kteří o to mají zájem, přímo do konkrétních akcí. Pokud je i přesto pro obyvatele vzájemná diskuse důležitá, zůstává otázkou, jakou formou by diskuse o životě v lokalitě měla do budoucna probíhat.

Síť lokálního partnerství a dopad na jednotlivé lokality

Co se týče zapojení organizací a řadových občanů do dvou setkání Síť lokálního partnerství (dále SLP), akce z mých lokalit vyvěrala zejména z Hloubětína.

Jako problematické se ukázaly opakovaně zmiňované majetkové poměry, kdy většina veřejných prostranství patří Magistrátu hlavního města Prahy, což ztěžuje obyvatelům přehled o tom, kdo má za které prostranství zodpovědnost.

Jelikož se stále ukazuje – zejména pro obyvatele západní části Hloubětína a pro členy OS Starý Hloubětín – jako jedno z nejdůležitějších témat otázka Městského okruhu a plány města s křižovatkami ulic Průmyslová a Poděbradská a Kbelská s Kolbenovou, byla na SLP diskutována možnost spolupráce mezi OS Starý Hloubětín a Institutem plánování a rozvoje hlavního města Prahy. Klíčovým tématem napříč severními lokalitami – Hloubětín, Lehovec, Hutě – je chybějící zázemí pro setkávání. To velice ovlivňuje možnosti jakékoliv organizace akcí, nebo setkání mimo hospodské prostředí. V tomto ohledu považuji za důležité zmínit činnost hloubětínské pobočky Městské knihovny v Praze, která opakovaně nabídla zázemí pro setkávání obyvatel. Knihovna je otevřena tři dny v týdnu – od úterý do čtvrtka. Možnost využití prostor pro setkávání je tak po otevíracích hodinách knihovny, nebo ve dnech, kdy je knihovna zavřena.

Důležitým tématem setkání v rámci SLP bylo vzájemné předání informací o činnostech, které se na Praze 14 dějí a také formy propagace a komunikace. Byly vzneseny návrhy na místa, kde by mohly být informační

tabule, nebo vývěsky, například na náměstí, při východech ze stanice metra Hloubětín nebo také při vstupu do Penny Marketu. V Hutích by takovým místem mohla být lokace Splavné ulice na Hutích v blízkosti Minigolfu.

Závěr

Komunitní koordinace má smysl, přístup a formy práce je ovšem nutné přizpůsobit prostředí, ve kterém má koordinace probíhat. To platí i pro formy rozvoje místní oblasti. Nebude-li brán zřetel na to, že v určité lokalitě žijí různé skupiny obyvatel, které mají rozličné potřeby a zájmy a také velice různá sociální zázemí, jen těžko bude možné úspěšně rozvíjet to, co je pro zdejší obyvatele důležité. Komunitní a kulturní rozvoj může být nadstavbou sociální oblasti, která je ve zdejším prostředí prvořadá a je nutné se na ni zaměřit víc, než na pořádání velkolepých akcí, které mají na každodenní život místních obyvatel mizivý dopad – „gulášová metoda“ funguje jen dočasně.

To je třeba mít na paměti i při organizování formátu komunitních setkání, která se z mého pohledu setkala s úspěchem, který má a může rozvíjet svůj dopad jak na Hutích, tak i v Hloubětíně, to záleží zejména na jednotlivcích, kteří by se ujali organizace. Celkovou formu organizace komunitních skupin až v druhém pololetí projektu považuji z mého pohledu za nešťastnou. Zpětně vnímám, že tato diskusní forma je často problematická, protože je v tomto prostředí nová. Obyvatelé ani my jako organizátoři jsme tak nebyli schopni najít cestu, jak tato setkání kvůli různým institucionálním bariérám posunout dále. Totéž platí pro setkání Sítě lokálního partnerství, kde se aktivně zapojily organizace a obyvatelé z Hloubětína a Hutí, z Lehovce nikoliv.

Obě tyto projektové aktivity byly propojeny s možností používání aplikace Lepší místo. Ze všech setkání vzniklo množství podkladů pro aktualizaci komunitního monitoringu. Obyvatelé samotní však tuto aplikaci využívali a využívají pouze sporadicky a podněty, které chtěli do aplikace a její mapové podoby zanést, raději artikulovali při osobním kontaktu se mnou, komunitní koordinátorkou, nebo je zasílali elektronicky. I od toho tu může být komunitní koordinátor. Zdá se, že aplikaci obyvatelé nepovažovali za prostředek, který by byl dostatečně přehledný a poskytoval by jim to, co hledají. Tím je často právě diskuse o konkrétním místě. Do aplikace byla zanášena především negativa, která obyvatelé vnímají. Každopádně se ukázalo, že vhodným nástrojem mimo reálný prostor by byla diskusní fóra zaměřená na určitá témata. To vcelku zdárně alespoň z části supluje činorodé facebookové skupiny, jež v průběhu projektu vznikly.

Čtvrtá průběžná zpráva

Hloubětín

Projekt Graffiti Jam a workshop malování – pomoc s přípravou žádosti o dotaci a zdůvodnění projektu z hlediska komunitního rozvoje

Podpoření projektu a také pomoc při sepisování žádosti o dotaci vychází z loňské zkušenosti, kdy jsem jako komunitní koordinátorka spolupracovala na organizaci a produkci prvního Graffiti Jamu, který se konal 23. 5. 2015 v ulici v Chaloupkách.

Žádost byla úspěšná, a získá tedy podporu z dotačního programu MČ Prahy 14 pro oblast sportovní, kulturní, volnočasové aktivity a dále podporu Zdravé MČ – MA 21, podpora činnosti tělovýchovných zařízení. Nejprve shrnu průběh a důvody realizace loňské akce, na kterou chce místní skupina navázat i letos.

Graffiti Jam byl zaměřen na zvelebení podchodu, který se nachází v ulici v Chaloupkách, pod místní komunikací ve Slévačské ulici. Tento podchod je využíván jak chodci, tak cyklisty a propojuje dvě sídlištní části – Hloubětín a Lehovec. Podchod byl v zanedbaném stavu, zejména starší obyvatelé Lehovce měli z místa obavy, protože bylo zanedbáno, neudržováno. V blízkosti se také hromadily odpadky. Zdejší obyvatelé měli jednoduše pocit, že jim tady hrozí větší nebezpečí.

Již v roce 2014 přicházely podněty ke zrealizování nějakého workshopu, díky kterému by byl podchod pomalován za účasti skupinek mládeže, se kterými pracují terénní pracovníci Jahody, o. p. s. Po koordinačních schůzkách mezi komunitní koordinátorkou a terénními pracovníky byla oslovena komunitní skupina HL Ghetto, která se soustřeďuje mimo jiné i na tvorbu gra-

ffiti, společně s místními tvůrci graffiti, kteří mají také profesionální zkušenosti.

Jako úspěšná se ukázala též spolupráce s Prahou 14 kulturní, která pomohla s finančním zajištěním potřebného materiálu a s propagací akce. Do organizace akce samotné, její produkce a dramaturgie, se zapojilo i studio Anthropictures, z. s., najaté Zahradou, o. p. s., přičemž zabezpečilo i dokumentaci celé proběhnuvší akce. Velice zdárná byla též spolupráce s Technickou správou komunikací hl. města Prahy, jež má zdejší místo ve správě. Příslušné oddělení mostů zprostředkovalo přetření říms, zábradlí i stěn a stropu podchodu podkladovou barvou, což ulehčilo přípravu a zároveň také zajistilo větší obnos financí pro samotnou realizaci graffiti a workshopu.

Workshop byl vedle kreativního zážitku zaměřen i na edukativní přínos. Přítomné děti a mládež byly zapojeny do tvorby graffiti na vyhrazených plochách, a to za odborné asistence profesionálů.

Akce byla propagována skrze síť osobních kontaktů a také prostřednictvím letáků, jejichž návrh vytvořila skupina HL Ghetto. Akce se zúčastnilo přibližně 50

osob, včetně kolemjdoucích, důchodců na procházce, pejskařů, rodičů s kočárky a cyklistů. Ti se na akci krátce zdrželi a dostali informace o tom, co a z jakých důvodů se zde děje. Cíleně na akci přišlo přibližně 30 osob, na workshop pro děti a mládež přibližně 10 osob.

Po téměř roce od konání akce je podchod ve stavu jako po Graffiti Jamu, což znamená, že jednak vydrželo výsledné dílo, a zároveň se zde nehromadí nepořádek. Místní obyvatelé i kolemjdoucí hodnotí místo jako světlejší a příjemnější, přičemž nejde jen o zpětnou vazbu od mládeže.

Cílových skupin, které se snaží i letos HL Ghetto oslovit je několik, je to široká veřejnost obyvatel (nejen) Prahy 14 od dětí až po seniory. Pro všechny je jedním z cílů zvelebení dalšího prostoru, jenž je v zanedbaném stavu, a takových je v Praze 14 vícero. Projekty v rámci Graffiti Jamu bychom rádi pořádali alespoň jednou do roka, jelikož zdevastovaných ploch je na Praze 14 početně. V rámci letošního projektu je důležité nejdříve zmonitorovat území Hloubětína a Lehovce z hlediska vhodnos-

ti ploch, aby bylo zřejmé, které z nich by bylo možné upravit způsobem využití tvorby graffiti. Tento monitoring je důležitý také z hlediska majetkového, neboť většina území je pod správou Magistrátu hl. města Prahy, potažmo Technické správy komunikací hl. města Prahy. Letos byl jako vhodné místo pro jednodenní Graffiti Jam vybrán objekt trafostanice v Hloubětíně u dětského hřiště mezi ulicemi Klánovická a Šestajovická, naproti centru Paprsek. Místo bylo zvoleno i proto, že tudy denně procházejí děti a rodiče do ZŠ Hloubětínská. Ve spolupráci s umělci budou připraveny návrhy, které budou následně použity pro úpravy veřejných prostor. Nápad vychází z inspirace evropskými městy, kde jsou takové akce jak součástí revitalizace veřejného prostoru a zapojení obyvatel, tak rozličných typů intervencí umění do proměn města.

Hloubětínská smeč 2016

Zázemí pro Nohejbalovou smeč je v letošním roce opětovně poskytnuto na základě dohody s TJ Slavoj. Po zkušenostech z předchozích let se jejich hřiště ukázalo jako vhodné místo. Hloubětínská smeč se bude v letošním roce konat již potřetí. Místem bude opět část území stadionu v Hloubětínské ulici, přičemž plánované stavební práce na sportovní hale by měly začít v srpnu tohoto roku. Termín pro letošní nohejbalový turnaj Hloubětínská smeč je stanoven na 21. května 2016.

V loňském roce se smeč konala rovněž na tomto území, což mělo dva přínosy. Příprava byla spojena i s úpravami místa a zároveň propojila místní komunitní prostředí, protože se setkávali obyvatelé jak z Hloubětína, tak z dalších čtvrtí Prahy 14 a společně opravovali hřiště TJ

Zdroj foto: FB Hloubětínská smeč 2015

Slavoj, uklízeli okolí a připravovali zázemí na konání turnaje.

Ani letos nebude turnaj omezen věkově, nebo genderově, zapojit se může každý, kdo má chuť si zahrát. Samozřejmě ale není problém se akce zúčastnit pouze jako divák. V tuto chvíli se jeví zdárně i možná spolupráce mezi HL Ghettem s OS Starý Hloubětín.

Propojující témata – Hloubětín a Hutě

Obyvatelé Hloubětína a Hutí se zapojí do úklidových akcí

„Chceme tu mít čisto!!!“ – to je název kampaně MČ Praha 14, která cílí na aktivaci obyvatel ve vztahu k jejich bydlišti a každodennímu životu skrze úklidové akce na Praze 14.

Kampaň navazuje na loňské akce Psí školka nebo Pesti-val, ale také na úklidovou akci, jež se konala v koordinaci TJ Sokol Jahodnice. MČ nabízí podporu formou zapůjčení potřebného drobného nářadí, tedy košťat a lopat, a dále také poskytnutím pracovních rukavic a možnosti odvozu odpadu. V případě dohody zajistí i zástřih zeleně, která vyžaduje odborné ošetření, tedy křoví, keřů a podobně. Pokud byla akce dostatečně dopředu organizována a nahlášena Zoře Strakové, která má za ÚMČ Praha 14 akci na starost, bylo možné počítat s propagací v měsíčníku Čtrnáctka.

Právě úklidová akce v Hloubětíně bude mít zajištěnu i mediální propagaci tohoto typu. O konkrétním území, jež by bylo svépomocně uklizeno, se ještě uvažuje. Akce je výhledově spojena s Graffiti Jamem v Klánovické ulici. Zakončení akce může být spojeno s opékáním buřtů, s čímž může městská část také pomoci.

Úklid Hutí vznikl jako jeden z podnětů, který jsme diskutovali během setkání komunitní skupiny 11. 2. 2016. Následně byly osloveny osoby, se kterými jsem v rámci komunitní koordinace byla v kontaktu. Hlavní organizace se ujali Martin Perlík a Šárka Daňková z Hutí, přičemž najít lidi, kteří by se chtěli do akce hned zapojit, nebylo úplně snadné. Pro potřeby oslovení proto vznikl letáček, byl publikován článek na webu Krásné Prahy

Zdroj foto: Krásná Praha 14

14, byla vytvořena událost na Facebooku, napomohl seznam kontaktů komunitní koordinátorky, ale proběhla též propagace prostřednictvím FB ÚMČ Praha 14, stejně jako informování po osobní rovině.

Termín je zvolen na 19. 3. 2016 v odpoledních hodinách. Místa úklidu jsou vybrána na základě zmapování území Hutí organizátory. Bližší informace jsou k nalezení na webu Krásné Prahy 14.

Černý Most

Michal Lehečka
komunitní koordinátor

Obecné zhodnocení dopadu a dosahu komunitní koordinace

Po roce působení na Černém Mostě v rámci projektu *(Po)známe se? Participativní komunitní rozvoj* mohu konstatovat, že sousedský a kulturní život na zdejším sídlišti je velmi bohatý a má mnoho rozdílných podob. Nástroje komunitní koordinace zde obecně napomohly rozvoji komunikačních kanálů mezi místními aktivními subjekty a jednotlivci. Ukázalo se, že činnost komunitního koordinátora musí být velmi flexibilní. V souladu s tím, co se v etnografických teoriích popisuje jako „reflexivita výzkumu“, jsem se během celého pobytu v terénu snažil co nejvíce reagovat na aktuální odezvy informátorů. Zejména při prvním kontaktu je koordinátor velmi těžko zařaditelný, a to především z důvodu inovativnosti pozice a pak také kvůli časté nedůvěře vůči politickým strukturám v ČR a k činnostem, které se k nim vážou, což je právě i koordinace.

Různé přístupy k terénu

Koordinace probíhala v jednotlivých okresech černo-mosteckého sídliště rozdílně podle toho, jaké obyvatele se mi podařilo zkontaktovat. Ukázalo se, že každé z blíž zkoumaných sousedství Černého Mostu má svoji specifickou svěbytnost a identitu. Již v předchozích monito-

rovacích zprávách jsem tvrdil, že Černý Most není jen jeden, nýbrž je velmi rozmanitý. Po dvou letech výzkumu však musím znovu zdůraznit, že právě tato svěbytnost vyvěrající z rozmanitosti je tím, co dotváří Černý Most jako značku (ať už pozitivně, nebo negativně), a to jak pro místní obyvatele, tak navenek.

Černý Most je jevištěm rozmanitých kulturních projevů, jejichž kulisou je na první pohled zdánlivě neosobní prostředí sídliště (viz aktualizaci komunitního monitoringu). Tato rozmanitost, která může být zprostředkována právě a jenom díky intenzivnímu kontaktu s místními, se ukazuje zejména na příkladech komunitních skupin (viz níže), jejichž rozmanitý a přesto velmi funkční charakter překvapil i samotného koordinátora.

Redefinice komunity a komunitní koordinace

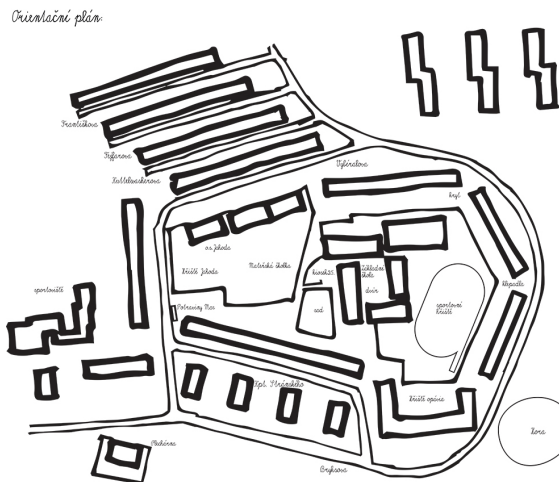
Rámec pojmu komunita se pro mne z hlediska zkoumané sociální reality během projektu proměnil. Čím déle jsem v terénu, tím s komunitou pro potřeby výzkumu pracuji volněji. Používám ji vlastně pouze jako souhrnný název pro lokální, zájmová či účelová seskupení, která vykazují velmi různé formy organizace a spolupráce. Lidská organizace je ze své podstaty zpravidla silně hierarchická, což platí i pro komunitu. Na Černém Mostě se v mnoha případech ukazuje, že velmi silně hierarchické skupiny se při bližší perspektivě dají jen těžko popsat jako komunita. Lépe se osvědčuje pracovat s pojmem komunitní prostředí. To nenavozuje dojem zdánlivě uniformních vztahů, ale nese v sobě význam rozvolnění a dynamičnosti a strukturovanosti vztahů. Reaguje tak lépe na to, že zkoumaní jednotlivci jsou v prvé řadě vždy svěbytnými individualitami, jež se pohybují mezi různými uskupeními a jsou v nějakém vztahu i s místními skupinami, za jejichž členy se nepovažují.

Sečteno a podtrženo, práce terénního komunitního koordinátora znamenala v metodické rovině zejména nároky na teoretickou i terénní flexibilitu a komunikační schopnosti výzkumníka. Detailní metodologický přístup antropologie byl velmi produktivní a důležitý jak pro etablování pozice mezi místními

Naproti tomu využití teoretického přístupu antropologie vidím pro další pokračování projektu sice jako potřebné, nicméně problematické. To se pokusím vysvětlit zejména na omezené funkčnosti konceptu v rovině občanské participace na příkladu komunitních skupin. Je proto na zvážení, zda tuto činnost nějakým způsobem netransformovat. O možných změnách konceptu budou na konci března jednat zástupci Prahy 14, Prahy 14 kulturní a Zahrady, o. p. s., přičemž nepravděpodobnější variantou v současnosti je, že by funkce komunitního koordinátora přešla do gesce některého z pracovníků radnice.

Za nejpodatnější intervenci komunitního koordinátora považují dlouhodobý pobyt v lokalitě ulic Bryksovy, Vybíralovy a Kpt. Stránského na Černém Mostě, kde se díky odezvě a aktivitě místních obyvatel podařilo mimo komunitní skupiny vytvořit i participativní projekt Vybíralka 25, jehož cílem je vytvoření plánu revitalizace místních veřejných prostranství.

Projekt Vybírákka 25 je v současné době posvěcen usnesením Rady Magistrátu hlavního města Prahy a memorandumem mezi prvně zmíněným a Úřadem městské části Praha 14. Za realizaci projektu odpovídá mimo Prahy

Další členění sekce Černý Most je určeno zejména trojím záběrem komunitní koordinace. Jedná se o kulturní animaci a občanskou participaci, nad nimiž stojí ještě rovina sociální situace, která hraje v prostředí Černého Mostu, stejně jako jinde, hlavní roli.

Některé části Černého Mostu je možno považovat za nestabilní prostředí, která jsou do značné míry ohrožena jevy často spojovanými s tzv. „sociálním vyloučením“. Jedná se ale pouze o omezená ohniska. Ve většině sousedství je situace shodná jako na jakémkoli jiném pražském sídlišti, což znamená, že je tu stabilizovaná sousedská základna s pevně danými majetkovými strukturami. Některé části, díky zvýšenému zájmu různých institucí, dokonce fungují v kontextu sídlišť velmi nadstandardně. To odporuje převládající perspektivě lidí zvenčí, kteří často paušalizují Černý Most jako nejhorší sídliště v Praze. Z detailnějšího pohledu založeného na terénním pozorování vyplývá, že je situace složitější. Černý Most má svá vnitřní centra a vnitřní okraje, které jsou definovány především socioekonomicky. Ty spolu prostorově i sociálně komunikují. Za vznikem center a okrajů, které některá současná sídliště generují, zčásti stojí fenomén různých forem vlastnictví, a to nejenom veřejných prostranství. Jednotlivá sousedství – na základě majetkové struktury, která je nerozlučně spjata se sociálním statutem obyvatel – pak nabývají z hlediska rozvojových možností různého potenciálu. To je právě případ Černého Mostu:

-

ním, že sociální situace některých obyvatel sídliště, společně se situací na trhu s bydlením, vytváří podmínky pro udržování, ne-li prohlubování rozdílů ve společnosti.

- Tento problém ilustruje fakt, že na Černém Mostě existují tři formy vlastnictví panelových domů: družstevní (bytová družstva), soukromé (společensví vlastníků jednotek, soukromé subjekty) a magistrátní či obecní (velmi omezené množství, z hlediska sociálního však velmi důležité).
- Jako základní faktor sociální stability zdejších lokalit se ukazuje družstevní nebo soukromé vlastnictví panelových domů, neboť je často spojeno s produktivnějším zájmem o stav lokality.
- Soukromé a družstevní vlastnictví ve spojení se sociálním statutem pro vlastníky znamená zpravidla větší „kontrolu“ nad okolím.
- Tam, kde jsou panelové domy ve vlastnictví magistrátu, je situace poněkud jiná. Obecní vlastnictví (v kontextu celé ČR) – pokud je postaveno lokálně tváří v tvář soukromému, pod vlivem efektů tržní ekonomiky a ohrožení chudobou – dlouhodobě vykazuje známky úpadku jak hmotného, tak sociálního. Na vině však není forma vlastnictví, ale forma správy tohoto vlastnictví.
- Pro změnu tam, kde jsou budovy výhradně v soukromém vlastnictví, se charakter každodenního života na Černém Mostě prakticky neliší od jakékoli jiné městské bytové zástavby.
- Vyšší míra „sociální kontroly“ dopadá právě na osoby, které žijí v místech bezprostředně ohrožených sociálním vyloučením (Romové, imigranti,

lidé bez přístřeší). Sídliště tento jev navíc podporuje svým urbanisticky nepřilíš rozlišeným prostorem, který dovoluje dynamické přesuny a trávení volného času v exteriéru, což uvrhuje na sociálně marginalizované skupiny ještě horší světlo.

- Původní prostorová a sociální otevřenost sídliště, která je prvotním vkladem sídliště – i když byla urbanisty i politiky oficiálně kritizována za snahu o to vpravit principy sociální rovnosti do organizace budov a veřejných prostranství – se v některých oblastech vyvinula do stavu poměrně vysoké so-

ciální stability komunit obyvatel, jež mají bydlení v osobním vlastnictví.

- Tímto způsobem dochází k neviditelnému „boji“ o veřejný prostor, který je pro osoby ohrožené sociální marginalizací velmi těžké vést. Nepatřičnost je podporována zejména všeobecnou touhou po transparentnosti jednotlivých míst. Vše, co je nepatřičné, neprůhledné a nekontrolovatelné, je z veřejného prostoru pozvolna vytlačováno. To je pochopitelné, každý chce mít ve svém okolí pořádek a klid. Je však třeba hledat řešení, jak

systematicky pracovat s těmi, kteří pro mnohé představují činitele „nepořádku“, protože i oni tu nadále budou.

Zjednodušeně tak vznikají dva přístupy obyvatel k jejich sídlišti. První a velmi početná uplatňuje svoje právo interpelovat na stav veřejného prostoru a do značné míry určuje, jaký charakter veřejného prostoru je vhodný. Druhá, také početná skupina obyvatel – která veřejný prostor využívá velmi frekventovaně a často dokonce daleko frekventovaněji, než skupina uplatňující právo – v tomto lokálním „mocenském“ systému hlas v podstatě ztrácí. Tuto obecnou tendenci se podařilo alespoň částečně narušit v rámci komunitních skupin, zejména v oblasti Černý Most střed, kde byli do projektu zapojeni členové místní romské komunity. Díky zkušenosti nemalé aktivity romských obyvatel, která je popsána ve zprávách ze setkání této komunitní skupiny Černý Most střed, jsem přesvědčen, že mnohé bariéry mezi místními obyvateli jsou jen domnělé, neopodstatněně utvářené a dá se s nimi do budoucna pracovat. Menšin se je zkrátka třeba také zeptat a komunikovat s nimi. Mnou kontaktovaná romská skupina se ukázala jako jedno z nejaktivnějších neinstitucionalizovaných prostředí na Černém Mostě, jež se během posledních dvou let zapojilo do velkého množství aktivit.

Kulturní rozvoj (animace)

Když k projektu (Po)známe se? Participativní komunitní rozvoj přičteme ještě pilotní projekt komunitní koordinace, který proběhl od února do listopadu 2014, můžeme konstatovat, že se během posledních dvou let podařilo v rámci kulturní koordinace a animace podílet

na řešení mnoha lokálních problémů a zároveň spolupracovat na několika desítkách menších i větších projektů (soupis za rok 2015 viz přílohu).

- Komunitní koordinace se skutečně osvědčila zejména v rovině kulturního rozvoje a spolupráce s dalšími organizacemi zabývajícími se územním rozvojem a urbanismem.
- Kulturní prostředí Prahy 14 se obecně ukázalo – i když lokální kulturu považujeme také za politikum – jako méně problematické. Kultura není v mnoha ohledech tolik svázána s politickými představiteli a zároveň místním takřkajíc „víc vrací“ v rovině zábavy a vyžití.

Rozvoj kulturních aktivit na Černém Mostě není tolik vázán na úřední postupy. Díky – na pražské poměry – velmi otevřené radnici a rozmanitosti obyvatel Černého Mostu, a to jak etnické, tak kulturní a zájmové, se dlouhodobě ukazuje, že je zdejší sídliště asi jednou z nejzajímavějších a nejprogresivnějších „panelových“ čtvrtí v Praze (více viz Aktualizace komunitního monitoringu).

Ve spolupráci s místními občany se podařilo uspořádat několik akcí se zapojením lokálních komunit (Sousedské Vaření s Youth Included, Sousedské setkání v rámci projektu Vybíralka 25 či Mezikulturní fotbalový turnaj). V plánech do budoucna je i Fotbalový turnaj pořádaný v rámci kampaně Setkání kultur na Praze 14, jež v letošním roce přejde za přispění komunitního koordinátora plně do organizace místní komunity, jež byla podpořena grantem městské části.

Velkým přínosem pro zdejší prostředí jsou organizace, které rozmanitost Černého Mostu podporují. Proto bych chtěl, mimo všem obyvatelům, se kterými jsem se stýkal, poděkovat za podporu a spolupráci právě také místním organizacím. Jde o celou plejádu uskupení od příspěvkové organizace městské části Prahy 14 kulturní, přes místní organizace zabývající se sociální prací (Jahoda, Neposeda, Motýlek), organizace pracující s osobami s hendikepem (Pestrá společnost, Sportovní klub vozíčkářů) a církevní organizace (Církev bratrská, Farní charita na Praze 14), ale i družstva a sdružení místních vlastníků

nemovitostí (zejména Společenství vlastníků jednotek v oblasti ulic Vybíralovy, Brykovy a Kpt. Stránského). Spolupráce se všemi byla velice obohacující.

Občanská participace

Méně už se dařilo sladit naši práci s orgány místní samosprávy, a to zejména s politicky volenými zástupci i přes to se však mnohé podařilo. Začneme ale bariérami, které hladký průběh občanské participace razantně ovlivňují:

- Sociální, kulturní, etnická i ekonomická rozmanitost Černého Mostu se v politickém ohledu ukazuje jako velmi obtížně řešitelné téma, které pro řadu politiků nyní představuje problém, kterému se radši vyhýbají. Dle mého názoru to však nic nemění na nutnosti se tímto stavem zabývat. Proto jsme kladli důraz také na tlumočení zájmů místních, sociálně marginalizovaných obyvatel (etnika, lidé bez přístřeší apod.) jako doplnění názorů ostatních občanů vzniklých zejména z terénní práce, ale i ze setkání místních komunitních skupin a Sítě lokálního partnerství.
- Tyto světonázorové neshody (mezi zástupci radnice a koordinátory) vedly často k nedostatečné komunikaci mezi oběma stranami, což považujeme zejména za náš projektový deficit.
- Zároveň se ukázalo, nakolik jsou ošemetná i některá témata týkající se správy majetku a možnosti viditelných změn, či rychlých reakcí na vznesené občanské požadavky. V tomto ohledu je situace místní samosprávy skutečně nešťastná, neboť na půdorysu Prahy 14 nemá příliš možností, jak do veřejných prostranství zasahovat bez domluvy s magistrátem.
- Nicméně získávat podněty od místních obyvatel se velmi dobře dařilo (viz shrnutí setkání komunitních skupin na Černém Mostě).
- Na politické frontě tak probíhalo prakticky neustálé vyjednávání a připomínkování k naší činnosti, neboť naše působení z pohledu radních i pracovníků místního úřadu nebylo vždy přínosné a produktivní. Naopak často jsme byli obviňováni, že naše

přímá terénní práce přiděluje práci a neřešitelné problémy, a dokonce podněcuje občanské revolty vytvářením nátlakových skupin (zejména petice). Další kritikou bylo také to, že se naopak věnuje skupinám, které si nezaslouží takový díl pozornosti (bezdomovci, subkultura).

- Práci antropologa je nicméně věnovat pozornost i jedincům a jevům a fenoménům sociální reality, které většinová společnost nějakým způsobem vytlačuje, neboť tak se často ukáže, co ve fungování společenského systému (v tomto případě komunitního prostředí) ve vztahu k jednání jednotlivců nefunguje.

Vztah komunitní koordinace k politikům a úředníkům se na příkladu Černého Mostu ukázal být jedním z největších úskalí projektu. Ukázalo se, že často hovoříme jiným jazykem a že společný průnik z hlediska přínosu je jen těžké nalézt, protože přístupy k řešení a artikulaci problémů obou stran jsou odlišné a vyplývají z různého způsobu fungování obou stran (viz výše).

O rozdmýchávání vášní jsme se nikdy nesnažili, nýbrž jsme s lidmi komunikovali o tom, co je trápí nebo naopak těší, a to na bázi terénního výzkumu prováděného zejména pomocí rozhovorů a zúčastněného pozorování. Tudiž jsme ani nemohli eliminovat konfliktní témata. Jako sociální vědci nemůžeme lidem diktovat, o čem se s námi mají bavit. Navíc jsme vždy argumentovali tím, že hlavním cílem všech zúčastněných je fungující občanská společnost, což znamená, že pokud hlas nedostanou i revoltující či marginalizací ohrožení obyvatelé, není politická diskuse úplná.

Působení projektu odhalilo rozdílná očekávání jak ze strany místní samosprávy, tak ze strany komunitního koordinátora. V tomto ohledu je třeba hovořit v první řadě o našem selhání v oficiální komunikaci přínosu naší činnosti pro místní samosprávu. Nelze však říci, že by se v tomto ohledu nepodařilo vůbec nic.

Komunitní koordinace se z hlediska správy věcí veřejných naopak velmi osvědčila v ad hoc případech řešení drobných lokálních problémů (lavičky, úpravy, veřejná projednání, tematické konzultace), ne však z hlediska témat, která se týkají obecně života na sídlišti.

Jednotlivé orgány často potřebují jednoduchou radu či návod, jak vyřešit problém tak, aby byli obyvatelé spokojeni v co největším počtu. Po sociálním vědci jsou tak požadovány poznatky vedoucí k vyřešení problému, ty je ale schopen dát pouze obtížně. Lidská společnost je nesmírně rozmanitá a nedá se bazálně zjednodušit. Jsme schopni situace zhodnotit, připomenout co možná v diskusi chybí, ale rozhodně ne navrhovat zjednodušující řešení.

Z druhé strany se bohužel ukazuje, že v tomto ohledu má fungování místní samosprávy také poměrně omeze-

né pole působnosti, zejména pak v rovině byrokratických a legislativních bariér. Je bez debat, že se pracovníci úřadu velice snaží. Černý Most, jako i jiné části Prahy 14, bohužel trápí v oblasti územního rozvoje „paralýza“ způsobená podvojným charakterem vlastnictví veřejných prostranství na Praze 14, kdy valná většina těchto prostor spadá pod správu Magistrátu hlavního města Prahy, lépe řečeno Technické správy komunikací. Práce komunitního koordinátora se z důvodu těchto stojatých vod dostala v politické a územně-plánovací rovině do stavu, kdy jsme byli schopni svým informátorům spíše pouze předávat oficiální či neoficiální stanoviska odborů místního úřadu s tím, že možnost řešení je mizivá nebo časově náročná (viz shrnutí setkání komunitních skupin). Několika reálných změn či úspěchů se podařilo dosáhnout i bez přičinění koordinátora, a to především díky skutečně aktivnímu přístupu samotných obyvatel (zejména situace okolo developerského projektu Canaba, viz všechny předchozí monitorovací zprávy).

I přes vylíčené nedostatky a nesoulady svoji participaci na Černém Mostě hodnotím jako zdařilou. Právě proto, že na jejím základě bylo možno odhalit nedostatky a bariéry, které jsou přítomny v samotném konceptu komunitní koordinace. Toto vědomí přináší další pole pro to, jak koncept komunitní koordinace posunout a rozvíjet.

Komunitní skupiny na Černém Mostě – shrnutí

Fungující komunitní skupiny měly být jedním z hlavních výsledků našeho projektu, což se, dle mého názoru, na Černém Mostě v zásadě povedlo. Zároveň se již během realizace prvních skupin, jež jsou složeny z aktivních obyvatel z jednotlivých sousedství sídliště, ukázalo, že každá skupina bude mít svébytný charakter, a to jak z hlediska aktivity členů skupiny, tak z hlediska témat, která jsou v jednotlivých lokalitách důležitá a zároveň řešitelná. Tato tvrzení potvrzují to, co jsem tvrdil již v úvodu zprávy, že komunitní rozvoj a komunita jako obecný pojem nemá jednu podobu, ale jedná se o velmi volně definovanou a udržovanou skupinu obyvatel s velmi různými zájmy v rámci celého prostředí. Konkrétní témata jednotlivých setkání skupin jsou k nahlédnutí v samostatných zprávách. Témata komunitních skupin nejsou průměrem veřejného mínění, jsou spíše úkazem toho, jak rozmanitě mohou aktivní občané o svém domově a jeho rozvoji přemýšlet, podle toho, kde a jak na sídlišti žijí. V následujícím textu se pokusím shrnout to, co bylo pro každou ze skupin specifické a v závěru tyto poznatky zasadit do jednotícího rámce.

Komunitní skupina pro oblast ulic Vybíralova, Bryksova a Kpt. Stránského – „Vybíralka“

Oblast „Vybíralka“ je místem, které má svoji skutečnou historii a mnoho tradovaných příběhů, které zejména původní sousedskou komunitu stále stmelují dohromady. Místní komunitní skupinu lze považovat za neuvěřitelně aktivní a udržitelnou, což je dáno, mimo tradice, zejména tím, že počátky spolupráce s jejími členy se datují již do dubna roku 2014, tedy do doby, kdy lokalita žila událostmi okolo plánované stavby developerského projektu Canaba, proti kterému se místní vymezili nejen peticí, ale i žádostí o revokaci rozhodnutí místního úřadu o souhlasu se stavbou (navýšení koeficientu zastavení) a následným podáním žaloby na developerskou firmu. Situace tedy výzkumu na první pohled nebyla nakloněná, natožpak jakémukoli jednání ohledně komunitního rozvoje. Opak se však ukázal být pravdou, neboť místní obyvatelé mají o svoje sousedství skutečnou starost a nejsou jen nátlakovou skupinou, se kterou má místní samospráva pouze problémy. Již během podzimu 2014, tedy ještě před plněním projektu pro NROS, jsme ve spolupráci s některými z těchto obyvatel a zástupci IPRu počali domlouvat možnost participativního setkání.

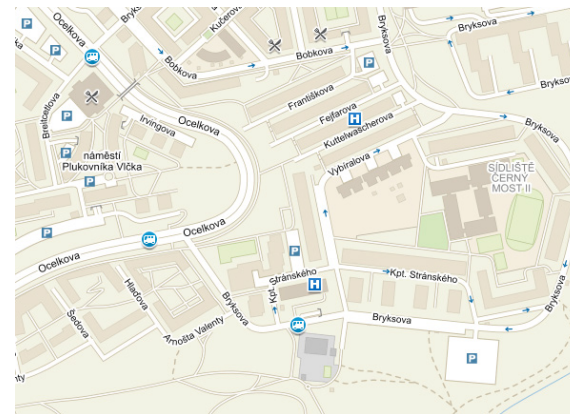
- Po lopotném vyjednávání proběhlo až v červnu 2015 formou procházky po vnitrobloku Vybíralova (samostatná analytická zpráva).
- Průběžně se díky aktivitě a připomínkám k provozu volnočasového centra Plechárna místní začali scházet na bázi pracovní skupiny „Plechárna“. Tuto skupinu svolává radní pro kulturu a setkává se v jedno až dvouměsíčních periodách a dlouhodobě řeší optimalizaci provozu objektu.

- V průběhu podzimu se pak skupina setkávala během sousedských setkání v rámci podzimní části projektu Vybíralka 25.
- K neformálnímu setkání došlo i o Vánocích 2015.
- Několikrát se členové skupiny sešli během prvních tří měsíců roku 2016.

Z hlediska udržitelnosti skupiny se dá hovořit o tom, že je další fungování skupiny zajištěno a to na více úrovních (viz výše). Aktivním účastníkům se za poslední rok podařilo řešit několik palčivých problémů každodenního života:

- bezpečnost v lokalitě (pochůzky městských strážníků, seznámení s místními terénními sociálními pracovníky),
- optimalizace exteriérových akcí pořádaných v okolí Plechárny,
- definice ideálního stavu úpravy zeleně ve veřejném prostoru,
- usilování o zlepšení dopravní situace v místě (žádost o vybudování přechodů).

Všem členům komunitní skupiny Vybíralka tímto nesmírně děkuji za čas, který mi během výzkumu obětovali. Bez těchto sídlištních patriotů by další navazující projekty nemohly nikdy fungovat.

Komunitní skupina pro oblast ulic Doležalova a Vašátkova

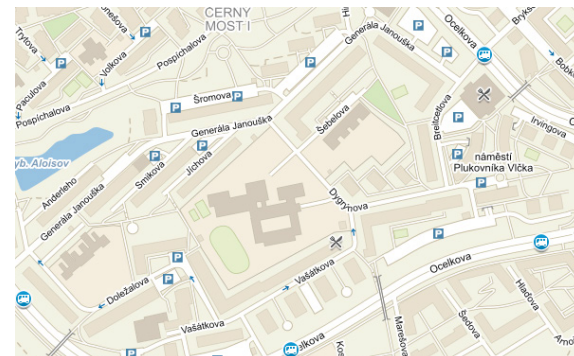
Kolik komunitních skupin, tolik forem sousedského života. Skupina v těchto ulicích vykazuje velmi pevné vztahy, jež jsou základem pro její aktivitu. S některými členy jsem se jako komunitní koordinátor stýkal zhruba od léta 2014, přičemž velmi intenzivně jsem v lokalitě pobýval zejména od června do listopadu 2015, kdy jsem pozoroval každodenní život zdejších obyvatel ve vztahu k sociální marginalizaci. I přes nejistou sociální situaci místní komunity se již v létě podařilo uspořádat ve spolupráci s organizací Youth Included sousedské vaření zaměřené na romskou kuchyni. Se členy skupiny jsem se často stýkal i během podzimu, což vyvrcholilo prvním oficiálním setkáním skupiny (4. listopadu 2015), které definovalo základní problémy lokality, z nichž některé jsem předal k řešení dotčeným orgánům místní samosprávy. Místní situace se vyznačuje mimo ohrožení sociálním vyloučením také prakticky absentujícím vybavením veřejných prostranství, na což členové skupiny opakovaně upozorňují a zdá se, že jsou v tomto ohledu ochotni i vyvíjet další činnost.

V období mezi prvním a druhým setkáním skupiny (proběhlo 4. února 2016, tedy po čtvrt roce) se členové skupiny projevíli velice aktivně zejména v těchto případech (pro celkový výčet diskutovaných témat viz samostatné zprávy ze setkání):

- Místní aktivní maminky si zajišťují vyžití v prostorech Plechárny (zumba, jazykové kurzy),
- jeden z účastníků skupiny se stal kustodem místních hřišť,

- tentýž účastník se stal příjemcem grantu na pořádání Fotbalového turnaje na Praze 14 pořádaného v rámci kampaně Setkání kultur,
- další účastnice v současné době pracuje na založení neziskové organizace na pomoc osobám v hmotné nouzi.

Komunitní skupina v tomto sousedství se tak ukázala být velmi aktivní zejména v kulturním ohledu a doufáme, že tak bude do budoucna fungovat jako podněcovatel konání kulturních akcí jak přímo v lokalitě, tak na půdorysu celého Černého Mostu. Považuji proto za důležité, aby do budoucna toto uskupení podporovala zejména Praha 14 kulturní, což se v současnosti děje. Všem účastníkům chci rovněž poděkovat za čas a úsilí, které našemu společnému setkávání obětovali i přes to, že někteří ze členů skupiny jsou v poměrně složité existenciální situaci.

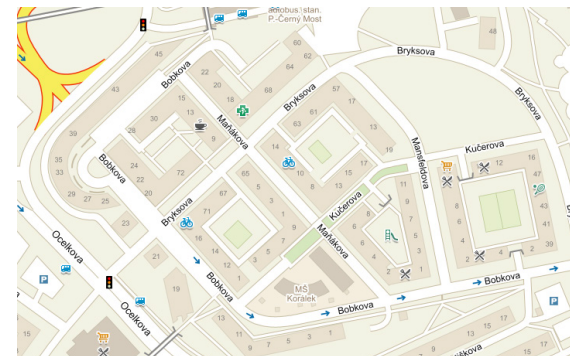
Komunitní skupina pro oblast ulic Bryksova, Maňáková, Kučerova, Mansfeldova a Bobkova

Oblast sídliště Černý Most okolo metra se ukázala jako velmi problematická z hlediska možnosti rozvoje veřejného prostoru. Nicméně poměrně silná komunita lidí, kteří se organizují okolo kavárny Maňána, je velmi dobrým podhoubím pro rozvoj sousedského života. S některými členy skupiny jsem se stýkal už od jara 2015, tedy zhruba od začátku projektu NROS, přičemž intenzivnější komunikaci jsem navázal až v podzimním období roku 2015.

Zejména charakter vnitrobloků místního sousedství (jehož urbanistická struktura není čistě sídlištní a je produktem výstavby druhé poloviny devadesátých let), ve spojení s prakticky stoprocentním vlastnictvím veřejných prostranství magistrátem, skutečně nedovoluje příliš. Když se k tomu přidá ještě magistrátní vlastnictví většiny bytových domů (část je ve správě Prahy 14), stojíme tváří v tvář situaci, která z lokality, dělá – ač se to díky poměrně kvalitní dostupnosti občanské vybavenosti v přízemních podlažích jednotlivých domů nezdá – poměrně rigidní prostředí. Tato rigidita je narušována právě aktivními obyvateli, kteří se projevují spolkovou činností. Naše setkání se vedle témat veřejného prostoru, týkala také společenského života, který v lokalitě organizují zejména kavárna Maňána, Katolická Oáza, Volnočasové studio Čtrnáctka a další. Druhé setkání skupiny, jež se uskutečnilo 10. 2. 2016, bylo zaměřeno téměř výhradně na jedno téma, které bylo domluveno dopředu se zástupci radnice a místními obyvateli – tímto tématem bylo hřiště přiléhající k prostorům kavárny Maňána.

Kvůli dlouhodobým stížnostem na hlučné party místní mládeže bylo domluveno, že s místními obyvateli budou dojednány návrhy řešení k co největší spokojenosti všech. Díky konsenzu přítomných obyvatel a aktivitě kavárníků je pravděpodobné, že problematický prostor přejde do správy právě místní kavárny. Ukázala se tak i další rovina přínosu komunitních skupin, totiž že můžou reagovat na akutní problémy v terénu. Naprosto ideální řešení se z mého pohledu ovšem najít nepodařilo, neboť nebylo bráno v potaz, kam se skupinka mládeže přesune. Skupinka mladých se i přes naši snahu o jejich přítomnost na setkání nedostavila. Bohužel tak nevyužila možnosti obhajoby. Přesto však zůstává otázkou, zdali je řešení ideální, neboť skupina, byť je hlučná a nesplňuje mnohá kritéria toho, co většina považuje za slušné chování, byla vytlačena bez řešení náhradního prostoru pro její scházení. Je dost pravděpodobné, že skupinka dětí, které prožívají už tak dost velké sociální odcizení bude v tomto svém postoji tímto vývojem spíše podpořena.

Předchozí povzdech však není výtkou účastníkům skupiny, kterým patří velký dík za to, že byli o životě v lokalitě ochotni velmi produktivně diskutovat, řešení problému míst pro scházení mládeže je otázkou systémových opatření vyplývajících ze Strategického plánu Prahy 14.

Shrnutí

Komunitní skupiny na Černém Mostě jako nástroj občanské participace na komunitním rozvoji a otázkách místního rozvoje považuji za poměrně zdařilý doplněk komunikace mezi občany a radnicí. Nicméně zásadní limity občanské participace jsem vylíčil již v úvodu mého oddílu. Hlavní přínos pro občany i samosprávu Černého Mostu tak spatřuji zejména v těchto ohledech:

- Zintenzivnění komunikace o každodenním životě za účelem diskuse o řešení problémů a jejich následných návrzích řešení.
- Utužování samotné komunity právě díky dlouhodobé komunikaci a zároveň pravidelnému osobnímu setkávání.
- Pro některé členy skupin byla setkání jednou z možností, jak se setkat s představiteli odborů místní samosprávy stejně tak jako se zastupiteli a radními.
- Právě ve vztahu k pozici místní samosprávy se směrem k obyvatelům podařilo komunikovat, jaký je stav věcí, tudíž že mnoho problémů, které padají z hlediska „lidového pohledu“ na hlavu místního úřadu spočívá v daleko hlubších nesouladech mezi úrovněmi spravování města (Praha 14 a Magistrát hlavního města Prahy).

Ideu platformy komunitní skupiny nicméně není možno považovat za jednolitou, neboť tato uskupení ze své povahy vycházejí ze schopnosti aktivizace v jednotlivých sousedstvích a také aktuálních témat, která se v jednotlivých lokalitách lišila. V kontextu celé Prahy 14 se ukazuje, že komunitní skupiny podléhají zejména sociálnímu obrazu daného místa. Ve čtvrtích jako jsou Ho-

stavice, Hutě či Jahodnice mají tato uskupení naprosto jiný charakter, protože občanská společnost vychází z jiného socioprofesionálního zázemí, díky čemuž zde komunitní život produkuje jiná témata. Obecně se dá říci, že Černý Most spolu se sídlištěm Lehovce a Hloubětín představují místa, kde komunitní rozvoj naráží na nedostatek prostředků a na problémy, které jsou spojeny se zanedbaností veřejných prostranství a jejich majetkovou strukturou. V této situaci jsou byt i drobné intervence, vedoucí ke zlepšení společenského života ve veřejném prostoru, velmi obtížně realizovatelné.

Síť lokálního partnerství, aplikace Lepší místo a odezva na Černém Mostě

Z hlediska subjektů a jednotlivců působících na Černém Mostě se platforma Síť lokálního partnerství ukázala jako poměrně produktivní nástroj komunikace mezi místními organizacemi, podnikateli, institucemi i aktivními občany. Již prvního setkání, které proběhlo 14. 1. 2016, se zúčastnilo cca 20 subjektů a jednotlivců z Černého Mostu, což v součtu znamenalo více než dvě třetiny účastníků celého setkání. Druhé setkání se zúčastnil jen nepatrně menší počet zástupců Černého Mostu. Důležitá témata, která podléhala tomu, co chtěli samotní účastníci diskutovat, jsou zpracována v samostatných zprávách. Za obecnější přínosy této platformy považují:

- Hlavním spojujícím mechanismem bylo téma nedostatečné komunikace, jak mezi subjekty, tak mezi sférou rozvoje a místní samosprávou. Účastníci se vzácně shodli na tom, že zejména osobní komunikace je nejproduktivnějším způsobem spolupráce.

- Právě na základě tohoto komunikačního problému jsme vytvořili víceúrovňovou komunikační platformu na bázi tří mediálních prostředků: emailové skupiny, facebookové skupiny (Černý Most II – občané sobě) a možnosti komentovat lokální problémy pomocí naší verze aplikace Lepší Místo.
- V tomto ohledu se osvědčila zejména facebooková skupina, která v současné době funguje jako diskusní fórum i vývěska pro místní subjekty k jejich propagaci.
- Ohledně aplikace Lepší Místo je nutno podotknout, že z hlediska obyvatel příliš odezvu nezískala, nicméně, jako komunitní koordinátor jsem do aplikace zadal všechny relevantní a eticky sdílitelné prostorové informace o prostředí Černého Mostu.

Závěr

Rok intenzivního pobytu na sídlišti Černý Most je třeba zhodnotit také z hlediska udržitelnosti nastartovaných skupin. V současné době se zdá, že se udržitelnost podaří ve většině případů zachovat, a to přímo na občanské úrovni. Problémem současných snah je, že jsme se zástupci městské části nebyli i přes intenzivní vyjednávání schopni naleznout shodu na dalším pokračování činnosti komunitních koordinátorů. O dalším vývoji udržitelnosti této činnosti se bude vyjednávat ke konci března, což je po uzávěrce této zprávy.

Komunitní koordinace, která je doposud pevně vázána na terénní antropologickou činnost by do budoucna mohla přejít buď na místní sociální pracovníky, nebo na pověřené zaměstnance radnice. Bližší specifikace však nebyla doposud vyjednána. Dovoluji si zdůraznit, že do budoucna není nutné lpět na tom, aby zejména terénní rozměr koordinace byl vázán na terénní antropologickou práci, neboť jde v první řadě o komunikaci s lidmi ohledně každodenních problémů života na Černém Mostě. Výpadek teoretického přínosu antropologie je druhou otázkou, která je dle mého názoru o poznání problematičtější.

Čtvrtá průběžná zpráva – finální měsíce koordinace – leden až březen

V prvních měsících roku 2016 (leden–březen, uzávěrka zprávy byla 13. 3. 2016) se terénní práce na Černém Mostě soustředila zejména na přípravu prvního a druhého setkání Sítě lokálního partnerství, na uspořádání druhého kola setkání tří komunitních skupin ve třech oblastech sídliště a zároveň také na pomoc s produkcí a realizací participativního projektu Vybíralka 25, kde jsem členem pracovní skupiny.

Z hlediska každodenního života vstoupilo obyvatelům na Černém Mostě, v tomto jinak poměrně klidném období, do života pět lokálně zásadních témat, která se mnou během těchto tří měsíců komunikovali:

- problémy s úklidem sněhové nadílky,
- přípravu fotbalového turnaje v rámci kampaně Setkání kultur,
- otevření Plechárny (zapojení aktérů).
- problém s vyplácením dávek v hmotné nouzi ze strany Úřadu práce na Praze 14,
- práce na produkci participativního projektu Vybíralka 25.

Úklid sněhu

Již během prosince a pak dvakrát během ledna a února pokryla černomostecké sídliště sněhová nadílka. Prakticky okamžitě se na mne, jako komunitního koordinátora, obrátili někteří obyvatelé s prosbou o urgenci, většina z nich toto urgovala směrem k místní samosprávě i po vlastní ose. Po komunikaci s některými pracovníky radnice se ukázalo, že poměrně mnoho pěších komunikací není na Černém Mostě z hlediska správy nijak

udržováno (viz: Mapa zimní údržby komunikací), což vedlo v mnoha místech k nemožnosti provozu. Situace je o to akutnější, protože se obzvláště v oblasti dolního Černého Mostu týká velkého množství obyvatel s tělesným hendikepem. Tento problém se však týká i rodičů s kočárky a starších obyvatel sídliště.

Situace s úklidem je velmi složitá a na vině není místní samospráva, nicméně obyvatelé mají pocit, že se jim nedostalo adekvátní podpory, a to i přes to, že se velmi aktivně zasazovali o rychlé vyřešení problému.

Pomoc s grantovou žádostí na fotbalový turnaj v rámci kampaně Setkání kultur

Během ledna se na mne obrátil jeden z obyvatel sídliště s prosbou o pomoc s pořádáním fotbalového turnaje na Praze 14. Vědom si toho, že jsme loni pořádali turnaj v rámci kampaně Setkání kultur, jal jsem se dotyčnému navrhnout, zda si nepožádat o drobnou finanční podporu. Koncem ledna, po poradách s administrátorkou grantové výzvy, dotyčný grantovou žádost zpracoval a podal na úřadu městské části s tím, že bylo předem domluveno s pracovníci sociálního odboru, že se celá akce připojí k místní kampani Setkání kultur. Požadované grantové prostředky byly přiděleny v plné výši. Termín turnaje je předběžně stanoven na sobotu 9. 4. 2016, tedy mimo rozsah plnění projektu (Po)známe se? Participativní komunitní rozvoj. Lze tedy říci, že už teď má náš projekt přesah i do dalšího období.

Aktivní obyvatel, který onu žádost podal, se dlouhodobě snaží o založení futsalového oddílu při hřišti na zahradě základní školy Generála Janouška 1006. Během

naší komunikace a mého domlouvání setkání s předsedou organizace Sportovna, která hřiště provozuje, dotyčného napadlo, že by se mohl ucházet o místo kustoda hřiště. Domluva mezi Sportovnou a jeho osobou podle mých informací proběhla, tudíž zhruba od poloviny února mají hřiště „na Janouškovi“ kustoda, který je z místní komunity. Takový stav je dlouhodobě cílem místní samosprávy.

Otevření Plechárny, 2. 3. 2016

Po téměř roce a půl od prvního uzavření volnočasového centra Plechárna došlo k slavnostnímu otevření zrekonstruované budovy (kavárna na Plechárně funguje již delší dobu), která je do budoucna velkým příslibem pro komunitní život na sídlišti Černý Most. Symbolicky s koncem našeho projektu se tak otevírá centrum, které má být spoluutvářeno místními obyvateli. Již před otevřením tak provozní vedení Plechárny sondovalo, sbíralo podněty a v neposlední řadě domlouvalo budoucí poskytnutí prostor pro mnohé aktivity, které v současné době nenalézají zázemí.

Den otevřených dveří mimo komentovaných procházek nabídl i přednášku o provozu Plechárny, stejně tak jako diskusi u tematických stolů na téma kultury na Praze 14 uspořádaných v rámci našeho druhého setkání Sítě lokálního partnerství. Na tuto akci byla realizátorem projektu (Po)známe se? Participativní komunitní rozvoj svolána i tisková konference informující o tomto projektu. O bližším průběhu druhého setkání Sítě lokálního partnerství si můžete přečíst ve zkrácené podobě v jedné z dalších kapitol závěrečné zprávy nebo v samostatné zprávě o průběhu setkání.

- Ve zpětné perspektivě je možno hodnotit období, po které byla Plechárna uzavřena, velmi paradoxně jako čas, kdy se lokální kultura na Černém Mostě, právě protože neměla stálé zázemí, začala velmi intenzivně rozvíjet přímo ve veřejném prostoru (sousedské akce, projekt Vybíralka 25, vánoční a mikulášské akce, apod.).
- Během tohoto období, kdy se akce v okolí Plechárny konaly jen velmi zřídka, se rovněž podařilo komunikovat záměr Plechárny s komunitou obyvatel v jejím okolí a pracovat tak na optimalizaci programu a provozního řádu centra, jakožto i přilehlého skejtparku (jenž je ve správě sdružení 3B Sport).
- Považuji za velmi důležité v rozvoji exteriérových aktivit Prahy 14 kulturní, která je provozovatelem Plechárny, pokračovat, neboť tyto akce měly velmi pozitivní ohlas napříč sídlištními sousedstvími a věkovou strukturou obyvatelstva.

Problémy s vyplácením dávek v hmotné nouzi

Během terénního pobytu jsem v posledních měsících narazil na problém s přístupem místní pobočky Úřadu práce k vyplácení dávek v hmotné nouzi. Situace z mého pohledu není příliš průhledná, nicméně ze strany některých obyvatel, kteří jsou ve ztížené sociální situaci, mi bylo sděleno, že úřad zdržuje vyplácení dávek až o tři měsíce, údajně zejména z důvodu administrativních chyb v podání žádosti. Některé místní obyvatele tato situace dostává do skutečné existenciální nouze, kdy nejsou schopni finančně zajistit ani základní potřeby svých dětí. Situaci jsem předal místním sociálním pracovníkům (Jahoda, o. p. s a Neposeda, z. ú.).

Vybíralka 25 – příprava plánovacího projektu

Nedlouho po Novém roce se sešla ve svém dosud nejširším složení skupina, která vyjednávala podmínky a podrobnosti realizace plánovacího projektu Vybíralka 25, který by měl vést ke spoluvytvoření plánu revitalizace vnitrobloku Vybíralova. V jarních měsících proběhne v prostoru ulic Vybíralova, Bryksova a Kpt. Stránského výstava o různých pohledech na sídliště (kultura, zeleň, doprava apod.). Výstavní panely budou umístěny na cedulích na šesti místech (viz pozvánka) a tato výstava bude probíhat po celou dobu realizace první plánovací části projektu, to znamená od 22. března do 25. května 2016, kdy bude první část plánovacího procesu ukončena závěrečným projednáváním spojeným se sousedskou akcí Černý Mošt. Celý průběh výstavy a projektu je rámován různými akcemi ve veřejném prostoru sídliště (viz www.vybiralka25.cz), jež budou zaměřeny na témata jako zeleň, úklid apod.

Plánovací setkání jsou naplánována celkem čtyři. Místní obyvatelé budou moci projednat samostatná témata:

- prostupnost a doprava (22. března),
- kultura a volný čas (20. dubna),
- zeleň a správa (4. května).
- Závěrečné projednání bude obsahovat pracovní stoly pro ověření zjištění předchozích tří tematických projednání, konat se bude, jak bylo výše zmíněno, 25. května 2016.

Místní aktivní komunita, která se organizuje zejména okolo místních organizací a společenství vlastníků, je dlouhodobě seznámena s průběhem projektu a její členové jsou připraveni se do plánování aktivně zapojit, což

se podařilo zčásti také díky přítomnosti komunitního koordinátora. Po dvou letech od vstupu do terénu na Vybíralce je možno říci, že agenda komunitního koordinátora v místě dosáhla svého konce (mimo další přítomnosti v pracovní skupině projektu). Je tedy možno jít takříkajíc „o vnitroblok dál“, neboť místní s ostatními subjekty zapojenými do projektu velmi intenzivně komunikují a velmi aktivně pomáhají i s přípravou projektu.

Velkou neznámou projektu, jak pro realizátory, tak pro místní zapojené obyvatele, je úřední vyjednání koncepčních změn a jejich finanční zajištění. Během našich posledních tří setkání, tzn. během:

- prvního setkání Síť lokálního partnerství v KD Kyje (14. ledna 2016, viz samostatná zpráva),
- druhého setkání komunitní skupiny na Plechárně (4. února 2016, viz samostatná zpráva),
- druhého setkání Síť lokálního partnerství v rámci dne otevřených dveří na Plechárně (2. března 2016, viz samostatná zpráva),

se ukázalo, že obyvatelé jsou v tomto ohledu poměrně skeptičtí a vyjadřují oprávněné obavy z toho, že se sice bude realizovat koncepční studie, ale ve výsledku se v prostoru nic nezmění. Mírná nervozita je poznat už v tomto období, kdy sice za sebou máme několik kulturních akcí, které sídliště oživily, nicméně o plánovacím projektu a změnách se hovoří již déle než rok. Reálně se v prostoru, vyjma několika prořezů, vyjednaných s místním odborem ochrany prostředí a dopravy, nic zásadního nezměnilo. Ještě nějakou dobu se nic zásadního změnit ani nemůže, zejména kvůli mnohokrát opakovanému nesouladu v majetkových poměrech veřejného

prostoru na sídlišti. O situaci v lokalitě se dozvíte více ze zprávy o druhém setkání komunitní skupiny pro oblast ulic Bryksova, Vybíralova a Kpt. Stránského, která je součástí balíku výstupních dokumentů.